

**UNIVERSITATEA DE STUDII POLITICE, ȘI ECONOMICE EUROPENE
„C. STERE”
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ ÎN DREPT, ȘTIINȚE POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE, A
CONSORTIULUI INSTITUȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT ACADEMIA DE STUDII
ECONOMICE A MOLDOVEI UNIVERSITATEA DE STUDII POLITICE ȘI
ECONOMICE EUROPENE “C. STERE”**

**Cu titlu de manuscris
CZU 343.33(043.2)**

MACOVEI VERA

**ANALIZA JURIDICO-PENALĂ A INFRAȚIUNII DE ACTIVITATEA
MERCENARILOR PREVĂZUTĂ LA ART. 141 CP RM**

SPECIALITATEA 554.01 - DREPT PENAL ȘI EXECUTIONAL PENAL

Rezumatul tezei de doctor în drept

Autor:	_____	Macovei Vera
Conducător de doctorat:	_____	Greco Raisa, dr.hab, conf. univ.
Comisia de îndrumare:	_____	Gheorghică Mihail, dr. hab., prof. univ.
	_____	Popovici Tudor, dr. hab., prof. univ
	_____	Iustin Viorel, dr. conf. univ.

Chișinău, 2020

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale în Drept, Științe Politice și Administrative, a Consorțiului instituțiilor de învățământ Academia de Studii Economice a Moldovei și Universitatea de Studii Politice și Economice Europene “C. Stere”

Autor: Macovei Vera

Conducător de doctorat: Grecu Raisa, dr. hab., conf. univ.

Comisia de doctorat:

Președintele comisiei: Avornic Gheorghe, dr. hab., prof. univ.

Conducătorul de doctorat: Grecu Raisa, dr. hab. conf. univ.

Referenți oficiali:

Brînza Sergiu, dr. hab., prof. univ.

Gheorghită Mihail, dr. hab., prof. univ.

Cușnir Valeriu, dr. hab., prof. univ.

Susținerea va avea loc la “04” ianuarie 2021 ora 10.00, et.6, bir. 600 USPEE “C. Stere”, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 200, Chișinău.

Rezumatul și teza pot fi consultate la biblioteca USPEE “C. Stere” www.uspee.md și pe pagina web a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în educație și Cercetare (www.cnaa.md)

Autor _____ Macovei Vera

Secretarul științific
al Comisiei de doctorat: _____ Grecu Raisa, dr. hab., conf. univ.

Cuprins

Repere conceptuale ale cercetării.....	4
Conținutul tezei.....	14
Concluzii generale și recomandări.....	32
Bibliografie.....	37
Lista publicațiilor autorului la tema tezei.....	40
Adnotare.....	41
Foaia privind datele de tipar	44

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate: Infrațiunea de activitate a mercenarilor prevăzută la art. 141 CP RM, face parte din Capitolul I din Codul penal intitulat „Infrațiuni contra păcii și securității omenirii, infrațiuni de război”. Motiv pentru incriminarea infrațiunii de activitate a mercenarilor în CP RM a servit aderarea RM la Convenția internațională pentru reprimarea recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor, adoptată la New York la 04.12.1989¹, prin Legea Nr. 223 din 13.10.2005 pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția internațională cu privire la lupta contra recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor, publicată la 04.11.2005 în Monitorul Oficial Nr. 145 art. 693, în vigoare pentru RM din 28.02.2006 și Protocolul adițional I adoptat la Convențiile de la Geneva din 12.08.1949 privind protecția victimelor conflictelor armate internaționale din 08.06.1977.

În contextul ultimelor evenimente pe plan internațional, în care se atestă implicarea tot mai activă a terților în cadrul unor conflicte armate ce au loc în alte state, se impune cu evidentă impactul negativ al activității mercenarilor asupra respectării prevederilor dreptului internațional și a normelor tratatelor internaționale. Or, activitatea mercenarilor *de principiu* este o infracțiune internațională, în cazul în care pentru calificarea acesteia condiția primordială este ca făptuitorul să nu fie cetățean și/sau să nu fie înrolat în armata statelor implicate în conflictul armat.

Constituția Republicii Moldova prevede la art.8 că: „(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.”²

Textul alin. (1) art.8 din Constituția RM trebuie examinat sub două aspecte: primul – obligația RM de a respecta Carta ONU și tratatele la care este parte, cel de-al doilea – cooperarea statului nostru cu alte state în baza principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional.³

Capitolul I, art.1 din Carta ONU consfințește scopurile Organizației Națiunilor Unite, cel primar și fundamental fiind pacea și securitatea internațională.⁴

Potrivit pct. 1 art. I din carta ONU, unul din scopurile ONU este: „1. Să mențină pacea și securitatea internațională și, în acest scop: să ia masuri colective eficace pentru prevenirea și înlăturarea amenințărilor împotriva păcii și pentru reprimarea oricăror acte de agresiune sau altor încălcări ale păcii și să înfăptuiască, prin mijloace pașnice și în conformitate cu principiile justiției și

¹ Republica Moldova a aderat prin **Legea Nr. 223 din 13.10.2005 pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția internațională cu privire la lupta contra recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor**, Publicat la: 04.11.2005 în Monitorul Oficial Nr. 145 art. 693. În vigoare pentru RM din 28.02.2006.

² Constituția Republicii Moldova, 29.06.1994. În vigoare din 27.08.1994. Publicat în MO nr. 78 art. nr. 140 29.03.2016.

³ NEGRU B., OSCMOCHESCU N, SMOCHINĂ A și alții. Constituția Republicii Moldova, Comentariu. Editura Arc 2012, pg. 52 ISBN 978-9975-61-700-0 http://www.constcourt.md/public/files/file/informatie_utilita/Comentariu_Constitutie.pdf

⁴ Carta Națiunilor Unite a fost semnată la San Francisco la 26 iunie 1945, la încheierea Conferinței Națiunilor Unite pentru Organizația Internațională și a intrat în vigoare la 24 octombrie 1945.

dreptului internațional, aplanarea ori rezolvarea diferendelor sau situațiilor cu caracter internațional care ar putea duce la o încălcare a păcii.⁵

În vederea realizării scopurilor stabilite în Carta ONU, Organizația și membrii săi acționează în baza principiilor stipulate în art. 2 din Carta ONU- Principiul egalității suverane a tuturor membrilor ei; Îndeplinirea cu bună-credință a obligațiilor conform Cartei; Rezolvarea diferendelor internaționale prin mijloace pașnice, (*sublinierea ne aparține*) în așa fel încât pacea și securitatea internațională, precum și justiția să nu fie puse în pericol; Abținerea, în relațiile internaționale, de a recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea ei, fie împotriva integrității teritoriale ori independenței politice ale unui stat, fie în orice alt mod incompatibil cu scopul Națiunilor Unite; Abținerea de a da ajutor vreunui stat împotriva căruia organizația întreprinde o acțiune preventivă sau de constrângere; Asigurarea ca statele care nu sunt membre ale ONU să acționeze în conformitate cu aceste principii, în măsura necesară menținerii păcii și securității internaționale; Neintervenție în problemele care țin esențial de competența internă a statelor.”⁶

În consecință, constatăm că activitatea mercenarilor contravine flagrant atât prevederilor internaționale în domeniu, cât și celor de la art.8 din Constituția RM, fiecare cetățean fiind obligat să respecte normele Legii Supreme.

Deși cadrul normativ de incriminare a activității mercenarilor există în legea noastră penală deja de 18 ani, practica instanțelor judecătorești din Republica Moldova la acest capitol este relativ *nouă* în partea ce ține de pronunțarea unor sentințe de condamnare în baza art.141 CP RM – Activitatea mercenarilor.

Spre regret, această practică se extinde tot mai mult, odată cu declanșarea și desfășurarea evenimentelor nefaste în statul vecin, Ucraina, în prezent atestându-se un număr sporit de cazuri de implicare a cetățenilor Republicii Moldova în acțiunile militare din zona conflictului.

Activitatea mercenarilor este o practică nocivă, care în ultima perioadă cunoaște o ascendență îngrijorătoare în întreaga lume. Conflictele militare ce au loc în ultimii ani în diverse regiuni ale lumii (Ucraina, Nagorno-Karabah, Siria, Libia și altele) și în cadrul cărora se proliferază tendința clară de implicare a mercenarilor, provoacă îngrijorare la nivel mondial.

De altfel, activitatea mercenarilor prin formele de manifestare și prin urmările pe care le produce, depășește cu mult cadrul limită al dreptului intern al unui stat și constituie un atentat la valorile globale ale interesului general al statelor, inclusiv la stabilitatea raporturilor internaționale. Or, activitatea mercenarilor încalcă toate normele de cooperare pașnică între națiuni și prezintă astfel un înalt grad de periculozitate pentru întreaga comunitate internațională.

⁵ Carta ONU. http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Carta_Organizatiei_Natiunilor_Unite_ONU_.pdf

⁶ NEGRU B., OSCMOCHESCU N, SMOCHINĂ A și alții. Constituția Republicii Moldova, Comentariu. Art. 3. Editura Arc 2012, pg. 29 ISBN 978-9975-61-700-0 http://www.constcourt.md/public/files/file/informatie_utilita/Comentariu_Constitutie.pdf

Pe plan mondial, izbucnirea tot mai frecventă a focarelor de luptă și a războaielor civile în diverse regiuni geopolitice, poate duce la instalarea unei crize acute a respectării normelor ce țin de Legile războaielor în cadrul unor asemenea evenimente dramatice. Faptul dat impune întregii comunități internaționale depunerea unor mari eforturi conjugate în scopul depășirii acestei situații.

În literatura de specialitate se menționează că: „...Depășirea unei crize, indiferent de genul acesteia, este o sarcină general-socială complexă. Realizarea unei asemenea sarcini solicită conjugarea tuturor forțelor moral-intelectuale iar uneori și fizice ale membrilor societății...”⁷

De-a lungul istoriei, pe întreg mapamond-ul, se atestă o practică de utilizare a serviciilor mercenarilor, indiferent de religia pe care o împărtășesc, situația social-economică a statelor din care provin aceștia sau forma de guvernământ a statelor spre care se îndreaptă pentru a activa. Mercenari devin persoane de orice confesiune religioasă și din cele mai diverse state.

În convingerea noastră nu este valabilă ipoteza despre existența unei corelații între recurgerea la serviciile mercenarilor și forma de guvernământ a statelor care fac acest lucru. Adoptarea unei sau altei forme de guvernământ încă nu demonstrează faptul că anume aceasta duce preponderent la antrenarea mercenarilor în situațiile de conflict armat, în acțiuni militare sau acțiuni violente. Suntem pe deplin de acord cu opinia doctinarilor autohtoni potrivit căroră „... nu există o formă de guvernământ ideală, bună, perfectă, deopotrivă pentru toate țările și pentru toate timpurile. Totul depinde de tradiții, de cultură, de împrejurările concrete care deosebesc viața unui popor de a celorlalte...”⁸ Relevăm, însă, opinia formulată în una din sursele rusești⁹, potrivit căreia odată cu începutul erei moderne, care s-a manifestat, printre altele, prin formarea statelor-națiuni, a existat o legătură directă între conceptul de suveranitatea statului și definiția războiului. Această legătură și-a găsit forma clasică în definiția lui Karl Clausewitz, potrivit căreia „războiul este o continuare a politicii”. Războiul era un monopol al statului. Doar statul avea dreptul să declare război și să se salveze de forțele armatei regulate. Mai mult, rivalul său nu putea fi decât un alt stat și armata sa. În lumea modernă mercenarii se transformă tot mai mult într-un element integrant al politicii agresive.¹⁰

De-a lungul istoriei omenirii, formarea, dezvoltarea și utilizarea mercenarilor este indisolubil legată de dezvoltarea generală a societății, a culturii, științei și tehnologiei. Din acest motiv, tipul mercenarului se schimbă, iar el începe să se adapteze realității concrete existente.

Problemele de combatere a mercenarismului sunt asociate unei serii de circumstanțe politice, socio-economice și de ordin juridic, existența căroră complică înțelegerea univocă și aplicarea uniformă a cadrului legal de combatere a fenomenului dat la nivel internațional, precum și elaborarea

⁷ AVORNIC GH., GRECU R. Opera juridică a lui Constantin Stere-tezaur științific nevalorificat. În: Revista Națională de Drept nr. 6, 2015, p 5-10. p. 6

⁸ GRECU R. COPTILEȚ V. Contribuția lui Constantin Stere la modernizarea Instituțiilor Naționale. Antreproiect de Constituție. În: Revista Națională de Drept nr. 6, 2015, p. 19.

⁹ КУДЕЛКО К. Современное наемничество: буква закона. Май 2017 disponibil <https://warspot.ru/7256-sovremennoe-naemnichestvo-bukva-zakona>

¹⁰ КОРОТКИЙ Ф.В. Наемничество и особенности влияния на него криминальной миграции // Экономико-правовые и духовные проблемы современности. Пятигорск, 2006. С. 132-135(0,2 пл.).

de noi recomandări teoretico-practice direcționate spre perfecționarea în continuare a reglementărilor legislative a răspunderii penale pentru activitatea de mercenariat.

Faptul dat, însă, nu scutește fiecare stat în parte de necesitatea depunerii unor eforturi conjugate în scopul combaterii mercenariatului și în primul rând, pe cale juridico-penală, fenomenul prezentând a amenințare reală și gravă la adresa orânduirii constituționale și a integrității teritoriale a unui anumit stat. Sub pericol este pusă inclusiv securitatea publică și ordinea publică a statelor de proveniență a mercenarilor, revenind în care, aceștea adesea transpun standardele inacceptabile violente de comportament în viața pașnică de zi cu zi a societății. În astfel de circumstanțe, putem afirma cu certitudine că infracțiunea de activitatea mercenarilor prevăzută la art. 141 CP RM urmează a fi analizată inclusiv prin prisma internaționalizării și globalizării fenomenului infracțional.

În context, consemnabilă este opinia invocată de doctrinara R. Grecu, potrivit căreia: “Internaționalizarea și globalizarea fenomenului infracțional (este suficient să amintim despre traficul de ființe umane, circulația ilegală a drogurilor, terorism, migrațiune ilegală, activitatea mercenarilor) solicită imperios reconsiderarea politicii penale a statelor naționale la etapa actuală. Spre regret și statele care au înregistrat succese remarcabile în cauză prevenirii și combaterii criminalității, nu pot afirma astăzi sus și tare că au învins în lupta contra criminalității.”¹¹

Internaționalizarea infracționalității impune tot mai mult o reevaluare a strategiei, a metodelor și a mijloacelor de luptă împotriva acesteia atât la nivelul statelor naționale cât și la cel global. Atenția savanților penaliști se concentrează în ultimii ani asupra politicii penale a statelor inclusiv asupra politicii de drept penal ca parte indispensabilă a acesteia.¹²

Analizând infracțiunea de activitatea mercenarilor, în mare parte de cele mai multe ori constatăm o interdependență a fenomenului mercenariatului cu politica statelor implicate în conflictul armat, acțiuni militare sau alte acțiuni violente. „Tratând despre corelația existentă între politică și drept, savanții menționează influența reciprocă și adesea contradictorie a acestor două fenomene sociale. Se remarcă faptul că politica însoțește dreptul pe tot parcursul evoluției lui, posibil, precedându-l. În ceea ce privește dreptul penal nemijlocit, politica este unul din factorii cei mai importanți de programare a acestuia, ea fiind interesată de mecanismul integru de reglementare și apărare al dreptului penal.”¹³

Pe de altă parte, problema sancționării penale pentru încălcările în masă a drepturilor omului și în special pentru infracțiunile de război și contra omenirii este inacceptabilă în limitele dreptului

¹¹ GRECU R. Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului - vector al politicii penale în era globalizării. În: Statul și dreptul între tradiție și modernitate. Materialele conferinței naționale cu participare internațională. P. 30-37 ISBN 978-9975-108-77-5. P. 31

¹² Ibidem

¹³ GRECU R. Evoluția istorică a noțiunii și definiției politicii penale. În Revista Națională de drept nr. 7-9 din 2018.

național. De aceea, toate aceste infracțiuni indiferent în ce țară au fost săvârșite trebuie să fie supuse judecării doar de către o instituție de justiție internațională.¹⁴

Este important de menționat că regulile dreptului internațional evidențiază criteriile clare pentru mercenarism. Principala caracteristică a mercenarismului este criteriul material. Forma de remunerare nu este specificată în normele de drept, dar remunerația este cu mult mai mare în raport cu cea a combatanților de același grad care sunt membri ai forțelor armate ale aceluși stat. A doua trăsătură distinctivă a unui mercenar este recrutarea sa specială pentru a participa la un conflict armat specific.¹⁵

În cazul participării persoanei la un conflict armat, pericolul social constă în faptul că, persoana are acces la armele de foc, ceea ce facilitează cultivarea abilităților de utilizare a acestora, iar de aici și până la dorința de a utiliza aceste arme în viața reală, fie în activitatea mercenarilor sau la acțiuni teroriste este doar un pas.

Potrivit profesorului M. Gheorghiu: “Până în prezent Republica Moldova nu a fost afectată de terorism, însă aceasta nu trebuie să inspire încrederea în invincibilitatea societății sau a statului față de acest fenomen extrem de negativ.”¹⁶

Din păcate, aceste afirmații pot fi atribuite și fenomenului de activitatea mercenarilor. Or, evenimentele din ultima perioadă în coroborare cu practica judiciară demonstrează faptul că, tot mai mulți cetățeni ai Republicii Moldova sunt interesați de a participa la conflictul militar din estul Ucrainei. Acest fenomen reprezintă cu certitudine o amenințare gravă la adresa securității Republicii Moldova.

Referindu-se la asigurarea securității statului, profesorul V. Cușnir consideră că această noțiune: “...este susceptibilă de interpretare în sens larg incluzând sistemul și principiile de organizare și de funcționare a întregului sistem al securității naționale și organelor securității statului; obiectivele sistemului de securitate națională și căile de asigurare a securității naționale; securitatea statului prezumă securitatea societății și a cetățenilor Republicii Moldova, atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și peste hotarele ei; amenințările, riscurile și vulnerabilitățile la adresa securității statului și măsurile orientate spre descoperirea, prevenirea și contracararea la timp a acestora.”¹⁷ “Securitatea este apărarea și asigurarea, garantată prin mijloace constituționale,

¹⁴ НАИИЕР А. КОВАЛЕВ С.А. Военные преступления: Геноцид. Террор. Борьба за правосудие. пер. с англ. Богдановского АС. М. Юристы,

¹⁵ КОРОТКИЙ Ф.В. Некоторые вопросы регулирования ответственности за наемничество в международных правовых актах // Актуальные проблемы права: теория и практика: Сб. науч. работ юридического факультета. Вып. 5. Краснодар, 2006. С. 173-180(0,3 п.л.).

¹⁶ GHEORGHIU, M. Tratat de metodică criminalistică. Chișinău, CEP USM 2015-532 p. p.411. ISBN 978-9975-71-606-2

¹⁷ CUȘNIR V. Reflecții privind regimul juridic al măsurilor speciale de investigații pentru colectarea de informații despre posibile evenimente și/sau acțiuni ce ar putea pune în pericol securitatea statului. În: Materialele Conferinței științifico-practică națională «Mandatul de securitate: probleme actuale de interpretare, legislație și practică», 2020, Chișinău. ISBN 978-9975-56-783-1. p. 19

legislative și practice, a intereselor vitale ale persoanei, societății și statului împotriva amenințărilor interne și externe.”¹⁸

Cele invocate anterior, conjugate cu fenomenul sporirii în ultima perioadă a cazurilor de mercenariat în care sunt implicați cetățeni ai Republicii Moldova, fapt confirmat de creșterea numărului cazurilor de condamnare de către instanțele judecătorești din țara noastră pentru infracțiunea de activitatea mercenarilor, precum și existența în societate și până în ziua de azi a unor disensiuni generate de conflictul de pe Nistru, actualmente înghețat, denotă actualitatea și importanța deosebită a temei supuse investigației în prezenta lucrare.

Încadrarea temei în preocupările internaționale. Pe plan internațional activitatea mercenarilor preponderent se regăsește în două cele mai importante acte internaționale: Convenția internațională pentru reprimarea recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor adoptată, la New York la 04.12.1989¹⁹, la care Republica Moldova a aderat prin Legea Nr. 223 din 13.10.2005 pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția internațională cu privire la lupta contra recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor, publicată la 04.-11.2005 în Monitorul Oficial Nr. 145 art. 693, în vigoare pentru RM din 28.02.2006 și Protocolul adițional I adoptat la Convențiile de la Geneva din 12.08.1949 privind protecția victimelor conflictelor armate internaționale din 08.06.1977.

Încadrarea temei în context inter- și transdisciplinar. Cercetarea temei din perspectiva teoretică, empirică și comparativă a dus la formularea concluziilor cu privire la unele aspecte lacunare ale incriminării infracțiunii de activitate a mercenarilor, care pot contribui la dezvoltarea altor științe: criminologia, criminalistica, procedura penală, drept internațional, drept internațional penal, politologia.

Descrierea situației în domeniul de cercetare. Doctrina autohtonă înglobează un număr relativ redus de lucrări științifice care tratează tema prezentei investigații și deocamdată nu există nici o lucrare științifică în care subiectul dat să fie tratat complex în plenitudinea aspectelor teoretico-normative, practice și comparative.

Printre cercetările deosebit de relevante din doctrina națională menționăm investigațiile următorilor autori: S. Brînza, V. Stati, I. Macari, A. Cauia, I. Soroceanu, I. Botezatu, O. Rodionova R. Cojocar.

În doctrina străină tema cercetată în prezenta lucrare este tratată mult mai amplu, în special în lucrările unor asemenea cercetători ca: Codiță D., Lupulescu N., Gore Gh. (România); Hutsch F., Nemec C., Jost Auf de Maur (Germania) Jean Didier Rosi, Dupaquer JF, Romain Pasteger, Bob

¹⁸ CUȘNIR V. Sancționarea finanțării terorismului: cadrul juridic internațional și național. În Materialele Conferinței "Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări" Chișinău, Moldova, 18 mai 2017 P.40

¹⁹ Republica Moldova a aderat prin **Legea Nr. 223 din 13-10-2005 pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția internațională cu privire la lupta contra recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor**, Publicat la: 04-11-2005 în Monitorul Oficial Nr. 145 art. 693. În vigoare pentru RM din 28.02.2006

Denard, Melik Ozden, Philippe Loubjois și alții (Republica Franceză); Osipov KL, Ebzeeva Z., Izianov D., Kibalnik A., Solomonenco I., Korotkii F., Moliboga O., Kudelko K., ș.a. (Federația Rusă); Șevciuc A. Diakur M., Mohonciuc S. (Ucraina).

Cu toate acestea, în literatura de specialitate rămân neelucidate anumite aspecte ale prezentei teme, fapt ce generează dificultăți în procesul aplicării legii penale în cazul infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzute la art. 141 CP RM.

Problema științifică importantă rezidă în analiza teoretico-practică a cadrului normativ de incriminare în ambele variante tip ale infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzute la art.141 CP RM, cu elaborarea instrumentariului juridico-penal necesar estimării eficienței funcționării prevederilor legale în domeniu și formularea unor concluzii și recomandări de ordin teoretico-practic și normativ, inclusiv cu titlu *de lege ferenda*, orientate spre aprofundarea conceptualizării teoretice și perfecționarea în continuare a cadrului normativ de reglementare a infracțiunii analizate.

Scopul și obiectivele lucrării: Scopul investigației constă în analiza complexă a elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute la art.141 CP RM; activitatea mercenarilor și evaluarea teoretico-practică a conținutului constitutiv al infracțiunii analizate; în reliefaarea situațiilor apărute în practica judiciară în procesul încadrării juridice a faptei infracționale cercetate cu argumentarea unor propuneri de soluționare a acestora și formularea concluziilor și recomandărilor orientate spre aprofundarea cunoștințelor teoretico-practice și perfecționarea în continuare a cadrului incriminator în materie de activitate a mercenarilor.

Pentru atingerea scopului propus au fost trasate următoarele obiective: cercetarea conceptelor și tezelor doctrinare existente în literatura de specialitate din țară și de peste hotare referitoare la tema investigației; analiza teoretico-normativă a celor două variante-tip a componentelor de infracțiune prevăzute la art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor; aprecierea plenitudinii reglementărilor normative și identificarea lacunelor existente în normele de incriminare stipulate la art.141 CP RM; definirea cu claritate maximă a conceptelor, desemnând modalitățile acțiunii principale și ale acțiunii adiacente din cadrul participării mercenarului la conflictul armat, acțiuni militare sau acțiuni violente, precum și angajarea, instruirea, finanțarea sau altă asigurare a mercenarilor și folosirea lor într-un conflict armat, în acțiuni militare sau în alte acțiuni violente orientate spre răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori violarea integrității teritoriale a statului; determinarea naturii juridice a infracțiunii de activitatea mercenarilor, precum și stabilirea momentului de consumare a acesteia; cercetarea practicii judiciare de aplicare a răspunderii penale pentru activitatea mercenarilor, interpretarea legii penale în cauze concrete și identificarea erorilor judiciare admise la aplicarea incriminării prevăzute la art.141 CP RM – Activitatea mercenarilor; analiza cadrului legal de incriminare a infracțiunii de activitate a mercenarilor în legislația altor state; formularea concluziilor

și recomandărilor cu titlu *de lege ferenda* destinate îmbunătățirii cadrului incriminator în materia cercetată.

Ipoteza cercetării pornește de la prezumarea celor ce urmează:

- reglementarea actuală a infracțiunii de activitate a mercenarilor la art. 141 CP RM nu poate fi considerată drept completă, deoarece existența unor lacune legislative generează anumite dificultăți în aplicarea prevederilor art. 141 CP RM;

- varianta tip a infracțiunii de activitate a mercenarilor prevăzută la alin.(2) art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor nu acoperă în totalitate modalitățile posibile de săvârșire a infracțiunii și anume, nu prevede recrutarea ca modalitate de realizare a laturii obiective a infracțiunii de activitate a mercenarilor, fapt ce se impune cu necesitate prin coroborarea normelor prevăzute la art.130 CP RM și la alin.(2) art.141 CP RM;

- art. 141 CP RM – Activitatea mercenarilor nu prevede asemenea forme agravate a infracțiunii cum ar fi: săvârșirea acesteia de către o persoană publică, persoană cu funcție de demnitate publică sau persoană cu funcție de răspundere cu utilizarea situației de serviciu; săvârșirea infracțiunii de către o persoană juridică; cu atragerea minorilor, de către două sau mai multe persoane; în interesul unui grup criminal organizat sau unei organizații criminale.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese. În procesul de cercetare științifică a tematicii abordate, au fost aplicate următoarele metode de cercetare: metoda istorică; metoda analitică; metoda comparativă; metoda logică, inducția-deducția; metoda operațională etc. Un rol aparte la investigarea tematicii propuse a jucat metoda comparativă, prin intermediul căreia a fost analizată legislația penală a statelor străine în domeniul investigat. Metoda analitică a servit la sistematizarea și analiza practicii judiciare de aplicare a art. 141 CP RM - Activitatea mercenarilor și la identificarea problemelor de calificare a acestei infracțiuni.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării. Dimensiunea novatorie a tezei este marcată prin faptul că lucrarea dată este deocamdată unica cercetare științifică, în care sunt analizate în complexitate problemele referitoare la reglementarea legală a infracțiunii de activitate a mercenarilor, inclusiv sub aspect comparativ, și aplicarea practică a normelor incriminatorii respective.

În urma cercetării complexe orientate spre analiza detaliată și profundă a elementelor constitutive ale infracțiunilor de activitatea mercenarilor, au fost elucidate mai multe aspecte problematice de ordin teoretico-normativ și practic ale reglementării infracțiunii analizate și formulate propuneri în vederea îmbunătățirii cadrului normativ în materie, astfel încât acesta să corespundă exigențelor impuse de principiul legalității incriminării.

Noutatea științifică a lucrării rezidă în special în următoarele: 1). Analiza definiției mercenarului - subiect al variantei tip a infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(1)

art. 141 CP RM în strâns context cu reglementările internaționale în domeniu; 2). Analiza și interpretarea noțiunilor de răsturnare sau subminare, orânduire constituțională, integritate teritorială, în contextul utilizării acestora în cadrul reglementărilor normative de la art.141 CP RM; 3). Statuarea conținutului definiției al obiectului juridic al infracțiunii de activitate a mercenarilor prevăzută la alin.(1) CP RM în coraport cu scopul și modalitățile normative de realizare a laturii obiective a variantei tip a infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(2) art. 141 CP RM; 4). Analiza practicii judiciare în domeniu sub aspectul evaluării uniformității aplicării prevederilor art. 141 CP RM în ambele variante tip ale infracțiunii și reliefării dificultăților existente în procesul funcționării normelor respective de incriminare; 5). Stabilirea entităților care pot apărea ca subiect al infracțiunii prevăzute la alin.(2) art. 141 CP RM; 6) Argumentarea necesității de legiferare a „recrutării” ca modalitate normativă de realizare a laturii obiective a variantei tip a infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(2) art. 141 CP RM. 7). Analiza sub aspect comparativ a infracțiunii de activitatea mercenarilor în legea penală a Republicii Moldova și a altor state, cu evidențierea similitudinilor și diferențelor ce se atestă în modul de incriminare a infracțiunii analizate, precum și a bunelor practici în legislația penală a acestora.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării se exprimă în faptul că lucrarea prezintă un suport științific pentru perfecționarea în continuare a conceptualizării juridico-penale a infracțiunii de activitatea mercenarilor corespunzător complexității acesteia și care vine să suplinească unele aspecte doctrinare importante ce țin de reglementarea normativă a infracțiunii analizate. În sensul dat lucrarea poate fi considerată drept o contribuție semnificativă la dezvoltarea în continuare a științei autohtone de Drept penal Partea Specială la capitolul respectiv, aceasta prezentând un anumit potențial științific util comunității științifice savante, cadrului didactic universitar, masteranzilor și studenților facultăților de drept.

Valoarea aplicativă a lucrării rezidă în abordarea teoretico-normativă a problemelor reglementării legale a infracțiunii prevăzute la art.141 CP RM Activitatea mercenarilor și cercetarea aplicării cadrului legal de incriminare sub aspect de legalitate, uniformitate și eficiență de funcționare a normelor analizate cu formularea unor propuneri *de lege ferenda* ce pot fi utile în procesul perfecționării în continuare a normelor incriminatorii respective, precum și de soluționare a unor situații controversate ce apar în procesul aplicării cadrului normativ existent în activitatea instituțiilor de ocrotire a ordinii de drept și în procesul examinării cauzelor penale de învinuire pentru infracțiunea de activitatea mercenarilor în instanțele de judecată.

Rezultatele științifice înaintate spre susținere:

1. Cercetarea conceptelor și tezelor doctrinare existente în literatura de specialitate din țară și de peste hotare, care au constituit un suport teoretic apreciabil în definirea noțiunilor de mercenar și

de activitate a mercenarilor; Analiza complexă teoretico-practică a elementelor constitutive ale componentelor infracțiunilor prevăzute la art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor;

2. Definierea clară a modalităților normative de săvârșire a faptelor infracționale prevăzute la art.141 CP RM, precum participarea mercenarului la conflictul armat, acțiuni militare sau acțiuni violente; angajarea, instruirea, finanțarea sau altă asigurare a mercenarilor și folosirea lor într-un conflict armat, în acțiuni militare sau în alte acțiuni violente orientate spre răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori violarea integrității teritoriale a statului;

3. Stabilirea momentului de consumare a infracțiunilor prevăzute la art.141 CP RM;

4. Cercetarea practicii judiciare naționale în domeniul tragerii la răspundere penală pentru activitatea mercenarilor, cu identificarea opțiunilor de interpretare a legii penale în cauze concrete și analiza soluțiilor judiciare a situațiilor controversate ce apar în procesul aplicării normelor prevăzute la art.141 CP RM Activitatea mercenarilor;

5. Examinarea sub aspect de drept comparat a reglementărilor din legislația penală a altor state cu privire la infracțiunea de activitate a mercenarilor în scopul identificării unor oportunități de perfecționare a cadrului normativ național de reglementare a infracțiunii prevăzute la art.141 CP RM Activitatea mercenarilor;

6. Determinarea caracteristicilor definitorii ale mercenarului în calitate de subiect al varietei tip a infracțiunii de activitate a mercenarilor prevăzută la alin.(1) art. 141 CP RM și ale subiectului variantei tip a infracțiunii de activitate a mercenarilor prevăzute la alin.(2) art. 141 CP RM în raport cu cele conținute în reglementările internaționale în domeniu;

7. Identificarea unor curențe de reglementare normativă a infracțiunii prevăzute la art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor;

8. Formularea propunerilor *de lege ferenda* pentru modificarea și completarea prevederilor de la art. 141 CP RM, în scopul perfecționării în continuare a conținutului cadrului normativ în materia cercetată.

Implementarea rezultatelor științifice.

Aplicabilitatea rezultatelor științifice obținute constă în perfecționarea instrumentariului juridic necesar identificării unor aspecte problematice ce țin de incriminarea infracțiunii de activitate a mercenarilor prevăzută la art. 141 CP RM și respectiv, aplicarea practică uniform și eficientă a cadrului normativ existent în domeniu în procesul activității instituțiilor de ocrotire a ordinii de drept și a examinării cauzelor de către instanțele judecătorești.

Propunerile *de lege ferenda* elaborate în urma cercetării întreprinse pot constitui un reper științific în procesul de legiferare în scopul îmbunătățirii reglementărilor legale în domeniu.

Totodată, rezultatele științifice obținute pot fi aplicate în procesul de instruire a studenților și masteranzilor.

Aprobarea rezultatelor Teza a fost elaborată și discutată în cadrul Școlii Doctorale în Drept, Științe Politice și Administrative, a Consorțiului Instituțiilor de Învățământ USPEE “C. Stere”-ASEM, rezultatele acesteia fiind aprobate de către Comisia de îndrumare.

Rezultatele obținute în procesul de cercetare a temei investigate au fost formulate într-un șir de publicații științifice, precum și supuse aprobării în cadrul comunicărilor la următoarele foruri științifice: Conferința internațională “Mediul strategic de Securitate: Tendințe și provocări” (Chișinău, Ministerul Apărării al RM 17.05.2018); Conferința Științifico-practică internațională “Teoria și practica administrării publice” (Chișinău, Academia de Administrare Publică, mai 2018); Conferința științifică internațională “Problemele contemporane ale științei socio-umanistice ed. Xa” (Chișinău, ULIM 05-06.12.2019); Atelierul Conferinței științifice internaționale “Problemele contemporane ale științei socio-umanistice ed. Xa” (Chișinău, ULIM 06.12.2019).

Publicații la tema tezei: 7

Volumul și structura lucrării. Teza de doctor elaborată cuprinde: Introducere; patru capitole, concluzii generale și recomandări; bibliografia din 373 titluri; declarația privind asumarea răspunderii; CV-ul autorului.

Cuvinte cheie: mercenar, conflict armat, participare, recrutare, infrațiune împotriva securității.

CONȚINUTUL TEZEI

În introducere este invocată și argumentată actualitatea și importanța temei cercetate, este înaintat scopul cercetării și trasate obiectivele acesteia. Sunt prezentate: ipoteza cercetării, sinteza metodologiei de cercetare, situația în domeniul de cercetare, dimensiunea novatorie a rezultatelor obținute, rezultatele științifice principale înaintate spre susținere, problema științifică importantă de cercetare, importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor, structura și sumarul compartimentelor lucrării.

În Capitolul 1. Studiul infrațiunii de Activitatea mercenarilor în doctrina dreptului penal, este efectuată analiza cercetărilor științifice referitoare la tema dată, atât în doctrina națională cât și în doctrina statelor străine.

Ca urmare, s-a constatat că, deși prevăzută de legea penală a Republicii Moldova de aproape 18 ani la art.141 Activitatea mercenarilor, nu putem afirma că infrațiunea în cauză este una căreia doctrina de specialitate autohtonă i-a acordat o atenție sporită. Motivul cel mai probabil ar consta în faptul că, până mai recent activitatea mercenarilor era un fenomen ieșit din comun în societatea noastră. Nu poate fi exclusă ipoteza existenței unor rare cazuri singulare, care, însă, nu au ajuns, din varii motive, în vizorul organelor de ocrotire a ordinii de drept. Cel puțin, nici în sursele masmedia

nu găsim prea multe comunicări la subiectul dat până în perioada anului 2014, când se atestă primii indici clari ai apariției fenomenului activității mercenarilor în țara noastră. Acesta a luat amploare în Republica Moldova în special după declanșarea în 2014 a conflictului armat din estul Ucrainei.

Respectiv și în literatura de specialitate autohtonă infracțiunea activitatea mercenarilor este relativ puțin cercetată, impunându-se, în primul rând și cu preponderență analiza componentei de infracțiune prevăzute la art.141 CP RM Activitatea mercenarilor în manualele de Drept penal Partea Specială, în Comentariul la Codul penal al RM din anul 2009²⁰ și în lucrarea autorilor Barbăneagră A. și Gamurari V., care tratează subiectul dat în cadrul cercetării unei teme mai ample – cea a infracțiunilor de război.²¹ Și doar recent apar câteva articole științifice în care sunt cercetate unele aspecte ce țin de infracțiunea ce constituie subiectul prezentei investigații științifice. Un studiu monografic ce ar trata în exclusivitate și în plenitudinea aspectelor infracțiunea de activitatea mercenarilor la moment nu există.

Din rândul savanților care analizează cu diverse ocazii infracțiunea de activitate a mercenarilor vom nominaliza doctrinarii Brînza S., Stati V., Ulianovschi X., Macari I, Barbăneagră A., Gurschi C., Alecu Gh., Gîrla L., Tabarcea Iu., Borodac A., Gamurari V., Berliba V., Xenofontov I., precum și autorii Cauia A., Cojocar R., Buza N., Soroceanu I. Frunze M., Mămăligă I. Indiferent de faptul că, în unele surse respectiva infracțiune este studiată cu ocazia elaborării manualelor la disciplina Drept Penal Partea Specială, alte ori este vorba despre comentarea normei din Codul penal sau despre cele câteva articole științifice la subiectul dat, toate izvoarele analizate prezintă interes științific incontestabil, punând în evidență cele mai diverse aspecte ale problemei analizate.

O lucrare prețioasă pentru cercetarea tematicii propuse este cea a doctrinarilor Brînza S., și Stati V., Drept Penal Partea special Vol.I ieșită de sub tipar în 2011²². Avantajele cercetării acestei lucrări se evidențiază prin determinarea și caracterizarea obiectului juridic special al componentei de infracțiune prevăzută la art.141 CP RM; distingerea a două modalități faptice de realizare a laturii obiective a infracțiunii de activitatea mercenarilor și determinarea caracterului specific de manifestare al acesteia precum și încadrarea juridică a faptei și înaintarea soluțiilor de calificare.

Referindu-ne la incriminarea infracțiunilor internaționale în legea penală a Republicii Moldova, autorii statuează că: „Actualmente în lume este stabilit un sistem de reprimare a celor mai grave infracțiuni, printre care și infracțiunile contra păcii și securității omenirii, precum și infracțiunile de război. Sistemul de reprimare stabilit de dreptul umanitar consacră competența instanțelor naționale în judecarea persoanelor inculpate, instanțe care pot fi civile, militare sau speciale, cu condiția să fie imparțiale și legal constituite și să aplice aceleași sancțiuni atât pentru propriii cetățeni, cât și pentru

²⁰ Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu / Sub red. lui A.Barbăneagră. Chișinău: ARC, 2003. 836 pag.; Barbăneagră A., Berliba V., Gurschi C. și alții. Codul penal comentat și adnotat. Chișinău: Cartier Juridic, 2005. 656 pag.

²¹ BARBĂNEAGRĂ A., GAMURARI V. Crimele de război. Chișinău, 2008, Tipografia Reclama SA, 500 p. ISBN 978-9975-9650-6-40.

²² BRÎNZA, S., STATI.V., Drept Penal Partea Specială vol.I 1062 p. Chișinău 2011. Tipografia Centrală p.100

cei străini, pentru aceleași fapte”²³. Autorii subliniază că, această afirmație poartă numele de *regulă a competenței universale a instanțelor naționale*. Excepție de la această regulă sunt cazuri de judecare a persoanelor inculpate de către instanțele de judecată ad-hoc (Tribunalul Militar Internațional de la Nürnberg; Tribunalul Militar Internațional de la Tokyo; Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Yugoslavia; Tribunalul Penal Internațional pentru Rwanda), precum și Curtea Penală Internațională de la Haga.²⁴

Abordările analizate anterior și-au găsit continuitate și desăvârșire în lucrarea elaborată de Brînză S., și Stati V., „Tratat de drept penal. Partea Specială. Volumul I”, publicată în 2015²⁵. În opinia noastră, această lucrare este de o valoare teoretico-practică înaltă și constituie în esență o sursă științifică valoroasă destinată nu doar tineretului studios, ci care prezintă un mare interes atât savanților, cât și lucrătorilor practici. Ținem să menționăm că, ipotezele înaintate de autori în lucrarea dată referitoare la anumite aspecte de calificare a infracțiunilor analizate sunt consultate atât de angajații instituțiilor de urmărire penală, cât și de către lucrătorii procuraturii în cadrul cercetării unor categorii de infracțiuni. Afirmația în cauză se referă în cea mai mare măsură și la cazurile de investigare a infracțiunii prevăzute la art.141 CP RM Activitatea mercenarilor.

Ne exprimăm convingerea că, anume autorii Brînză S. și Stati V. sunt cei care la ziua de azi au efectuat cea mai amplă analiză juridico-penală a componenței de infracțiune - Activitatea mercenarilor și suntem pe deplin de acord cu opinia autoarei Dorina Gurev potrivit căreia, *această lucrare, după modul de cercetare a elementelor componenței de infracțiune, poate fi ridicată la un grad net superior celor cercetate anterior.*²⁶ (sublinierea ne aparține)

O altă lucrare valoroasă din doctrina autohtonă intitulată– „Drept penal. Partea Specială”, este semnată de autorul Borodac A. și care a ieșit de sub tipar în anul 2004²⁷. Printre aspectele importante abordate putem menționa: definirea conceptului de activitate a mercenarilor și analiza elementelor componenței de infracțiune. Menționăm că pe parcurs evoluează și conceptul științific al obiectului infracțiunii analizate. Astfel, potrivit opiniei autorului: „Obiectul nemijlocit al activității mercenarilor îl constituie relațiile sociale ale căror existență și desfășurare normală sunt condiționate de ocrotirea principiilor umanitare de purtare a războiului.”²⁸

O deosebită atenție merită lucrarea „Drept penal. Partea Specială” publicată în 2005 de un colectiv de autori: Brînză S., Ulianoschi Gh, Stati V. și alții²⁹. Această lucrare, având un format didactico-științific, deși este destinată, în primul rând, studenților, conține teze remarcabile din punct

²³ BRÎNZĂ, S., STATI.V., Drept Penal Partea Specială vol.I 1062 p. Chișinău 2011. Tipografia Centrală

²⁴ Ibidem

²⁵ BRÎNZĂ, S., STATI.V. Tratat de drept penal Partea specială vol. I. Chișinău 2015. Tipografia Centrală.

²⁶ GUREV.D. Răspunderea penală pentru infracțiunea de răpire a persoanei. Teza de doctor în Drept. Chișinău, USM 2016.

²⁷ BORODAC A. Manual de drept penal. Partea Specială. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. 424p

²⁸ Ibidem. p.38

²⁹ BRÎNZĂ S., ULIANOVSKI X., STATI V. și al. Drept penal. Vol.II. Chișinău: Cartier Juridic, 2005. 804 p. În versiune online: <http://drept.usm.md/public/files/Dreptpenalspecialf2f52.pdf>

de vedere științific. Potrivit autorilor: „Obiectul juridic special al infracțiunii date îl reprezintă relațiile sociale privind securitatea comunității internaționale și pacea internațională. Având în vedere că mercenarii sunt recrutați deseori pentru destabilizarea situației într-un stat aparte, prin această infracțiune mai sunt puse în pericol și relațiile sociale privitoare la suveranitatea și integritatea teritorială a statului, securitatea lui, valori și relații care apar în calitate de obiect juridic secundar.”³⁰

Tot în această sursă doctrinară se evidențiază gradul de prejudiciabilitate al infracțiunii analizate.

Cu timpul au apărut și unele publicații aparte în care au fost abordate în mod special subiecte tangențiale temei noastre de studiu. Un important articol științific aparține autorului Cauia A. Este vorba despre publicația „Reglementarea juridică a statutului de mercenar în cadrul conflictului armat” ieșită de sub tipar în anul 2009.³¹

În lucrarea respectivă autorul definește noțiunea de mercenar și stabilește caracteristicile de identificare a acestuia. Potrivit autorului: „ Mercenarul nu este încadrat în forțele armate ale părții beligerante într-un mod care ar genera răspunderea acestuia pentru acțiunile sale. Caracteristic pentru mercenari este faptul că nici un stat care a profitat de aceste servicii nu se face responsabil pentru acțiunile acestora. În conformitate cu prevederile dreptului internațional umanitar, mercenarii sunt recunoscuți drept criminali.”³²

O altă publicație care prezintă interes pentru cercetarea noastră și care la fel aparține autorului Cauia A., este articolul intitulat Calificarea juridică a participanților în cadrul conflictului armat din estul Ucrainei.³³ În studiul respectiv autorul analizează noțiunea și formulează definiția mercenarului. Este remarcat caracterul privat al angajamentului mercenarului, participarea directă și efectivă la ostilități, elementul de extraneitate față de teatrul de război ori forțele armate ale părților beligerante și motivația materială a angajării. În studiul respectiv autorul pune în evidență problematica fenomenului de mercenariat, referindu-se în mare parte la exemplul Ucrainei. De asemenea, autorul propune soluția de calificare a faptelor participanților în cadrul ostilităților din estul Ucrainei în cazul, în care ei nu sunt înrolați oficial în forțele armate ale acestui stat, în cazul conflictului armat non-internațional, precum și a subiecților care nu sunt parte oficială în forțele armate ale altor state implicate, în cazul conflictului armat internațional, referindu-se inclusiv la noțiunea de combatant nelegal. Concluzia de principiu a autorului este că: „Aceste categorii de participanți formează entități aparte de participanți care au un statut ilegal și condamnable a priori prin intermediul actelor

³⁰ Ibidem

³¹ CAUIA A. Reglementarea juridică a statutului de mercenar în cadrul conflictului armat. În: Edi-ficarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene. Materialele Conferinței științifice internaționale anuale a tinerilor cercetători. Ediția a II-a, 28 martie 2008. Chișinău: Institutul de Istorie, Stat și Drept al AȘM, 2009.

³² Ibidem

³³ CAUIA A. Calificarea juridică a participanților în cadrul conflictului armat din estul Ucrainei. În Revista Studii juridice Universitare nr. 3-4 din 2014. ULIM. P. 34 disponibil <https://ulim.md/sju/wp-content/uploads/SJU-3-4-2014.pdf>

normative internaționale, pe când membrii mișcărilor sporadice, voluntare, ai mișcărilor de rezistență neîncadrate în forțele armate ale unei părți la conflict, partizanii sau sabotorii se încadrează în noțiunea de combatant nelegal.”³⁴ Ambele articole au servit drept repere științifice importante pentru cercetarea noastră.

Demn de reținut este și articolul științific al autorilor Botezatu I., și Radionova O.,³⁵ intitulat „Despre practica aplicării de către instanțele judecătorești a alin.(1) art.141 din Codul penal al Republicii Moldova, care prevede răspunderea pentru activitatea mercenarilor.” În articolul respectiv autorii motivează necesitatea perfecționării cadrului legal penal al Republicii Moldova referitor la aplicarea în practică a prevederilor art.141 CP RM – Activitatea mercenarilor. Potrivit autorilor: „Legea penală autohtonă ar trebui completată cu o normă în care ar fi stabilită răspunderea pentru participarea cetățenilor Republicii Moldova la conflicte militare sau la operațiuni militare, în lipsa unei promisiuni de a fi remunerați.”³⁶

Referindu-ne la doctrina străină, menționăm autorii: Codiță D., Lupulescu N., Gore Gh. (România); Hutsch F., Nemeș C., Jost Auf de Maur (Germania) Jean Didier Rosi, Dupaquer JF, Romain Pasteger, Bob Denard, Melik Ozden, Philippe Loubjois și alții (Republica Franceză); Osipov KL, Ebzeeva Z., Izianov D, Kibalnik A, Solomonenco I., Korotkii F, Moliboga O., Kudelko K., și alții (Federația Rusă); Șevciuc A. Diakur M, Mohonciuc S (Ucraina).

În cercetările acestor doctrinari se regăsesc opinii și idei care, pot fi preluate și transpuse în doctrina națională, constituind astfel baza de reper a conceptelor proprii referitoare la infracțiunea de activitatea mercenarilor prevăzută la art. 141 CP RM.

În cercetările savanților penaliști din spațiul CSI se impun ca volum și profunzime a cercetării sursele bibliografice ale autorilor din Federația Rusă, nefiind tot odată lipsă și lucrările cercetătorilor din alte state care analizează infracțiunea de activitatea a mercenarilor sub diverse aspecte. Atestăm că, este cercetat însuși conceptul de mercenar, sunt studiate mai multe elemente ale componenței de infracțiune cercetate – obiectul acesteia, modalitățile de realizare a laturii obiective, motivele și scopul săvârșirii infracțiunii.

Infracțiunea de activitatea mercenarilor constituie subiect de investigație și în lucrările autorilor din alte state, precum Franța, Germania, Ucraina. În investigațiile respective sunt elucidate asemenea aspecte, cum ar fi: definiția mercenarului, forma și modalitățile de recrutare a mercenarilor, trăsăturile caracteristice ale subiectului- mercenar.

³⁴ CAUIA A. Calificarea juridică a participanților în cadrul conflictului armat din estul Ucrainei. În Revista Studii juridice Universitare nr. 3-4 din 2014. ULIM. P. 34 disponibil <https://ulim.md/sju/wp-content/uploads/SJU-3-4-2014.pdf>

³⁵ BOTEZATU I., O. RADIONOVA. Despre practica aplicării de către instanțele judecătorești a alin.(1) art.141 din Codul penal al Republicii Moldova, care prevede răspunderea pentru activitatea mercenarilor. Publicat în: Актуальные научные исследования в современном мире выпуск 6(26) Часть 6 Июнь 2017 г. сборник научных трудов. P. 5-10.

³⁶ ibidem

Studierea minuțioasă a patrimoniului doctrinar existent la moment în domeniul temei de cercetare a pus în relevanță importanța și semnificația teoretico-practică a acesteia în știința juridico-penală actuală. În urma constatării unor aspecte neelucidate în patrimoniul doctrinar autohton referitoare la reglementarea juridico-penală a infracțiunii de activitatea mercenarilor au fost formulate problema științifică ce urmează a fi soluționată în urma investigației actuale, scopul și obiectivele acesteia, direcțiile principale de cercetare a temei studiului.

În final, se poate afirma că, tema prezentei investigații este cercetată în careva măsură în doctrina autohtonă, mai multe aspecte ale acesteia sunt investigate în doctrina străină, aceasta formulând idei, concepte și definiții care pot completa în modul cel mai reușit abordările savante în știința națională. În prezenta investigație sunt analizate în detaliu sursele științifice invocate în prezentul Capitol în scopul unei fundamentări teoretice temeinice a unui spectru larg de soluții teoretico-practice pentru unele probleme ce țin de reglementarea juridico-penală a infracțiunii de activitatea a mercenarilor în legea penală națională.

În capitolul 2. Analiza juridico-penală a variantei tip a infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(1) art. 141 CP RM sunt supuse analizei elementele componenței de infracțiune prevăzute în varianta tip de la alin.(1) art. 141 CP RM – Activitatea mercenarilor, obiect, latura obiectivă, subiect, latura subiectivă.

Deducând caracterul formal al infracțiunii de activitatea mercenarilor s-a precizat că pentru calificarea infracțiunii nu este obligatoriu survenirea urmărilor prejudiciabile. Totodată, s-au adus argumente în favoarea obiniei potrivit căreia la săvârșirea infracțiunii de activitatea mercenarilor în oricare din cele două variante tip de la art. 141 CP Activitatea mercenarilor, subiectul acționează exclusiv cu intenție directă.

De asemenea, s-a analizat minuțios noțiunea de mercenar în contextul CP al RM în coroborare cu prevederile Convenției internaționale pentru reprimarea recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor adoptată la New York la 04.12.1989³⁷, la care Republica Moldova a aderat prin Legea Nr. 223 din 13-10-2005 pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția internațională cu privire la lupta contra recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor, Publicat la: 04-11-2005 în Monitorul Oficial Nr. 145 art. 693. În vigoare pentru RM din 28.02.2006 și Protocolului adițional I adoptat la Convențiile de la Geneva din 12.08.1949 privind protecția victimelor conflictelor armate internaționale din 08.06.1977.

S-a ajuns la concluzia că obiectul juridic special al infracțiunii de activitatea mercenarilor alin.(1) art.141 CP RM îl reprezintă relațiile sociale cu privire la neadmiterea participării mercenarilor

³⁷ Republica Moldova a aderat prin **Legea Nr. 223 din 13-10-2005 pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția internațională cu privire la lupta contra recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor**, Publicat la: 04-11-2005 în Monitorul Oficial Nr. 145 art. 693. În vigoare pentru RM din 28.02.2006

la acțiuni militare sau la alte acțiuni violente orientate spre răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori violarea integrității teritoriale a statului.³⁸

Menționăm că, analiza obiectului juridic al infracțiunii analizate are anumite tangențe cu problema definiției însăși a termenului de „mercenar”. Un aspect al problemei definirii noțiunii de mercenar care provoacă dezbateri aprinse este condiția ca persoana în cauză să nu fie cetățean, nici rezident permanent al statului în care își desfășoară activitatea. Scopul acestei condiții este de a face distincția între un mercenar și un membru al unei mișcări de eliberare națională sau de opoziție care se opune în mod legitim guvernului unei anumite țări. Dificultăți suplimentare apar atunci când statele acordă cetățenie unor persoane doar în scopul angajării lor ca mercenari sau atunci când persoanele fizice dețin în condițiile legii cetățenie dublă sau multiplă.³⁹

În formarea propriilor opinii referitoare la obiectul infracțiunii de activitatea mercenarilor, a servit drept unul din punctele de reper poziția autorului A. A. Potapov, potrivit căreia, obiectul infracțiunii de activitatea mercenarilor, îmbracă forma unui conflict armat concret la care mercenarii iau parte. Astfel, dacă suntem în prezența unui conflict armat internațional, atunci obiectul infracțiunii îl vor constitui regulile de ducere a unui conflict armat internațional. În ipoteza unui conflict armat intern, obiect al infracțiunii va fi orânduirea constituțională și integritatea teritorială a statului.⁴⁰

Sușținem această opinie sub rezerva că, la definirea obiectului infracțiunii de activitatea mercenarilor trebuie să pornim de la o abordare mai complexă decât raportarea generală a acestuia la anumite reguli stabilite pe plan internațional. Este suficient să amintim aici că, pericolul social pe care-l prezintă această infracțiune este considerabil sporit prin prezența elementului de violență fizică, armată, psihică etc.

S-a invocat că, conform prevederilor legale, inclusiv în situația săvârșirii „altor acțiuni violente”, pentru calificarea faptei în conformitate cu prevederile infracțiunii de activitatea mercenarilor conform alin.(1) art. 141 CP RM, este necesar ca aceste acțiuni violente să fie orientate spre răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori violarea integrității teritoriale a statului. Respectiv, nu orice acțiuni violente cad sub incidența art. 141 CP RM – Activitatea mercenarilor. De exemplu, persoana angajată în calitate de mercenar, în afara limitelor prevăzute de acțiunea de „participare” la conflictul armat, participă la acțiuni violente asupra unor suporteri ai unei echipe de fotbal, sau asupra unor civili în scopul deposedării de anumite bunuri, etc. În situația respectivă acțiunile violente ale mercenarului nu sunt orientate spre subminarea sau răsturnarea orânduirii constituționale a statului ori violarea integrității teritoriale a acestuia. În consecință, „acțiunile

³⁸ MACOVEI, V. Obiectul infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(1) art. 141 CP RM. În Revista Științifică Internațională Supremăția Dreptului nr. 1-2 din 2020;

³⁹БОРТНИК О. Визначення поняття «найманець» в міжнародно-правових актах універсального характеру <https://naub.oa.edu.ua/2011/vyznachennya-ponyattya-najmanets-v-mizhnarodno-pravovyh-aktah-universalnoho-harakteru/>

⁴⁰ ПОТАПОВ А.А. Ответственность за наемничество: проблемы доктринального толкования ст. 359 УК РФ // Следователь. 2003. №2. С. 6.

violente” săvârșite de către aceasta vor fi calificate în corespundere cu articolul din Codul penal, care incriminează acțiunile ilegale respective comise cu aplicarea violenței.⁴¹

În teză, sunt înaintate argumente în favoarea concepției că, participarea mercenarului la un conflict armat, acțiuni militare sau alte acțiuni violente poate fi individuală, ca parte a unui grup de mercenari, detașamente mercenare din cadrul unității militare ce include în componența sa atât mercenari, cât și ne- mercenari.

Pe parcursul cercetării materiei în domeniu, s-a ajuns la concluzia că, prin conflict armat se înțelege orice stare de conflict în care se aplică armele, avându-se în vedere orice tip de arme. În opinia noastră, noțiunea de conflict armat urmează a fi tratată sub două aspecte: conflict armat intern (atunci când părțile la conflict aparțin aceluiași stat iar conflictul se desfășoară în interiorul acestuia) și conflict armat cu caracter internațional (atunci când conflictul are loc între cel puțin două state).

S-a rezumat că, se poate considera că, prin acțiuni militare se înțelege un act militar cu implicarea unei acțiuni umane, care se desfășoară cu aplicarea armelor sau în vederea folosirii acestora, cu structură bine stabilită care cuprinde elemente militare și de altă natură cum ar fi: politică, economică, diplomatică etc.

Tot în acest capitol, am constatat că nici doctrina penală nici cea constituțională nu interpretează noțiunea de orânduire constituțională. A urmări scopul răsturnării sau subminării orânduirii constituționale a unui stat semnifică, în convingerea noastră, a atenta la opțiunea politică a cetățenilor referitoare la sistemul politic al statului care este definit de către profesorul Arseni Al. ca rezultatul activității umane organizate și reprezintă unitatea organelor politice și de stat ierarhic structurate care activează în conformitate cu prevederile constituționale în vederea asigurării binelui comun al poporului suveran.⁴²

Așadar, în sensul art.141 CP RM – Activitatea mercenarilor, prin răsturarea sau subminarea orânduirii constituționale se poate înțelege preluarea pe cale neconstituțională, acapararea puterii legitime în stat, secesionarea unității puterii publice prin aducerea la putere a unor organe de conducere paralele celor oficial existente etc. De cele mai multe ori aceasta se realizează prin acțiuni violente cu utilizarea armelor, prin participarea la asemenea acte a unor subdiviziuni de forță, formațiuni paramilitare conduse de ofițeri militari sau comandanți paramilitari aparținând aceluiași stat. În realizarea unor asemenea acte ilegale se practică în unele cazuri și antrenarea mercenarilor.⁴³

S-a ajuns la concluzia că sub aspectul timpului săvârșirii faptei prevăzute la art.141 alin. (1) CP RM aceasta poate fi comisă numai în timpul conflictului armat, al acțiunilor militare sau al săvârșirii

⁴¹ GRECU R., MACOVEI V. Latura obiectivă a infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(1) art. 141 CP RM. În Revista Națională de Drept nr.3 din 2020;

⁴² ARSENI A. Drept Constituțional și instituții politice: Tratat: [în vol.]/ Alexandru Arseni. – Ed. A 2-a, rev. -Chișinău: CEP USM, 2019 -. Vol.I – ISBN 978-9975-149-40-2, 273 p., p.233.

⁴³ GRECU R., MACOVEI V. Op. cit.

altor acțiuni violente, indiferent dacă un asemenea conflict ori acțiune poartă un caracter internațional sau intern. În lipsa acestui semn al laturii obiective, fapta nu poate fi calificată în acord cu alin. (1) art.141 CP RM – Activitatea mercenarilor.

S-a invocat că subiect al infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor este persoana fizică responsabilă, cu vârsta de 16 ani care întrunește caracteristicile unui mercenar, după cum urmează:

- este special recrutată în țară sau peste hotare;
- participă la conflictul armat, acțiuni militare sau alte acțiuni violente;
- are scopul de a obține un avantaj personal sau remunerare promisă;
- nu este nici cetățean al părții la conflict;
- nu este nici rezident pe teritoriul controlat de o parte la conflict;
- nu este membru al forțelor armate ale unei părți la conflict;
- nu a fost trimisă de către un stat, altul decât partea la conflict, în misiune oficială ca membru al forțelor armate ale statului respectiv.

Analizând noțiunea și definiția mercenarului, s-a constatat că forma actuală a definiției mercenarului încadrează doar persoana care a fost special recrutată în țară sau în străinătate pentru a participa la un conflict armat, la acțiuni militare sau la alte acțiuni violente orientate spre răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori violarea integrității teritoriale a statului.

Această caracteristică specifică mercenarului este prevăzută și în norma de la art. 130 CP RM. Din conținutul normativ al acesteia decurge că, calificarea unei persoane în calitate de mercenar presupune în mod obligatoriu existența unui act de recrutare a acesteia: persoana este special recrutată pentru a participa la activitate de mercenar și, respectiv, acceptă să participe la un conflict armat, la acțiuni militare sau la alte acțiuni violente în calitate de mercenar, orientate spre subminarea orânduirii constituționale sau violarea integrității teritoriale.

Am ajuns la concluzia că, latura subiectivă a infracțiunii de mercenariat se exprimă în intenție directă. Persoana care recurge de bună voie la acțiunile de mercenariat este conștientă de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevede urmările și dorește în mod conștient săvârșirea actelor de violență în schimbul unei remunerări materiale.⁴⁴

Scopul urmărit de mercenari poate fi unul orientat strict la remunerarea în mărimea promisă, cât și unul de mare amploare, de exemplu, participarea în activități ilicite de stabilire a controlului asupra distribuției bogăției naturale a țărilor respective, părților la conflict. Și acesta la fel se va încadra în noțiunea de remunerare promisă.

⁴⁴ MACOVEI, V. Latura Subiectivă a infracțiunii prevăzute la alin.(1) art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor. În Revista Științifică Internațională Supremația Dreptului nr. 4 din 2019;

Nu se poate nega însă, că, un mercenar poate urmări, pe lângă cele invocate și obiective de alt gen - de răzbunare, de pseudo-afirmare personală, de obținere a unor dexterități militare etc. Important este, însă, că nu acestea sunt definatorii, ele se conjugă cu scopul obținerii unui avantaj personal sau a unei remunerări promise. În lipsa celui din urmă, persoana nu se încadrează în semnele legale caracteristice unui mercenar.

Atitudinea mercenarului față de scopul urmărit de partea la conflictul armat, la acțiunile militare sau la alte acțiuni violente care l-a angajat, l-a antrenat în asemenea activități ilicite și anume cel al răsturnării sau subminării orânduirii constituționale ori violării integrității teritoriale a statului, poate fi diversă. El poate împărtăși total acest deziderat criminal, înglobându-l ca parte componentă în complexul factorilor determinanți subiectivi ai activității sale de mercenar. Dar un mercenar poate manifesta și totală indiferență față de scopul vizat de „angajatorii” lui, acesta urmărind strict doar realizarea scopului personal de a obține avantajul sau remunerarea ilicită promisă.⁴⁵ De principiu este, însă, conștientizarea de către mercenar a faptului angajării sale în activități orientate spre răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori violarea integrității teritoriale a unui stat și a obținerii de el a avantajului sau a remunerării anume de pe urma antrenării sale în asemenea activități ilegale.

În capitolul 3. Analiza juridico-penală a variantei tip a infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(2) art. 141 CP RM, se analizează juridico-penal, infracțiunea de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(2) art.141 CP RM, exprimată prin angajarea, instruirea, finanțarea sau altă asigurare a mercenarilor, precum și folosirea lor într-un conflict armat, în acțiuni militare sau în alte acțiuni violente orientate spre răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori violarea integrității teritoriale a statului.

S-a definit obiectul infracțiunii de activitatea mercenarilor ca fiind constituit de relațiile sociale ce țin de principiile de reglementare a conflictelor militare.

S-a ajuns la concluzia că obiectul imaterial al infracțiunii îl pot constitui și datele și informațiile cu privire la secret de stat sau informațiile cu caracter economico-financiar. Acestea ar putea fi folosite atât în timpul conflictului armat cât și până la declanșarea acestuia.

În sensul informațiilor ca obiect imaterial, este relevantă opinia doctrinarului Iustin V, pe care o împărtășim și noi: „Există date și informații cu caracter economic care, deși nu constituie secrete de stat, nu sunt destinate publicității. Aceste date și informații trebuie păstrate cu strictețe, deoarece, chiar dacă nu sunt de însemnătatea celor care constituie secrete de stat, totuși de ele se leagă interese importante ale economiei naționale. Divulgarea unor astfel de date sau informații, fie de către cel care

⁴⁵ MACOVEI. V., Forma vinovăției subiectului infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la art. 141 CP RM În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale dedicate aniversării de 20 de ani de la fondarea Facultății Științe Sociale și ale Educației, Ed. a 10-a, Chișinău, 5-6 decembrie, 2019 /"Preocupări contemporane ale științelor socioumane", conferință științifică internațională (10; 2019; Chișinău). Chișinău: ULIM, 2020; ISBN 978-9975-3371-7-5. 082:378=135.1=111=161.1 p. 319-329, p. 323

le cunoaște datorită atribuțiilor de serviciu, fie de către cel care a ajuns să le cunoască în orice mod, prezintă pericol social.”⁴⁶

S-a invocat faptul că latura obiectivă a infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(2) art. 141 CP RM poate îmbrăca una, mai multe, sau toate cele cinci modalități de realizare a acțiunii prejudiciabile: angajarea, instruirea, finanțarea sau altă asigurare a mercenarilor, precum și folosirea lor (sublinierea ne aparține) într-un conflict armat, în acțiuni militare sau în alte acțiuni violente orientate spre răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori violarea integrității teritoriale a statului.

În prezența modalității de altă asigurare a mercenarilor, obiectul material al infracțiunii în cauză îl pot reprezenta armele, munițiile alte dispozitive explosive, sau mijloace destructive, alte asemenea mijloace sau instrumente.

Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art.141, alin. (2) CP RM include două semne caracteristice și anume: a) fapta prejudiciabilă concretizată în acțiunea de angajare, instruire, finanțare sau altă asigurare a mercenarilor, precum și folosirea lor într-un conflict armat, în acțiuni militare sau în alte acțiuni violente. b) timpul săvârșirii infracțiunii, și anume - timpul desfășurării conflictului armat al acțiunilor militare sau altor acțiuni violente.

Se relevă caracterul lacunar al normei de la alin.(2) art. 141 CP RM, nefiind incriminată acțiunea de recrutare a mercenarilor ca modalitate de realizare a laturii obiective a acestei variante tip a infracțiunii. S-a atras atenția asupra faptului că deși conform art.130 CP RM – Mercenar: “Prin mercenar se înțelege persoana special recrutată...”, alin.(2) art. 141 CP RM -Activitatea mercenarilor, nu prevede recrutarea ca modalitate de realizare a laturii obiective a infracțiunii respective.

Aducem argumente în favoarea opiniei că, angajarea și recrutare nu pot fi private ca sinonime. Acestea urmează a fi reglementate ca modalități distincte de realizare a laturii obiective a variantei tip a infracțiunii de la alin.(2) art. 141 CP RM – Activitatea mercenarilor.

În primul rând, prin recrutare trebuie înțeleasă orice acțiune, realizată prin orice mijloace, orientată spre o anumită persoană sau către un număr neidentificat de persoane cu scopul interesării celor din urmă în angajarea în calitate de mercenar.

Pe când, prin angajarea mercenarului trebuie înțeleasă acțiunea nemijlocită a persoanei de a-și lua un angajament, de încadrare în trupele de mercenari. Simplul acord manifestat de către o persoană de a participa la un conflict armat nu poate fi înțeles ca un raport de angajare a acestuia în sensul alin.(2) art.141 CP RM – Activitatea mercenarilor.

⁴⁶ IUSTIN. V. Analiza juridico-penală a infracțiunilor privind răspândirea informațiilor care se referă la obiectele de proprietate industrială, precum și însușirea frauduloasă de către un terț a calității de autor sau constrângerea la coautorat (art.1852 alin.(1) C.pen. RM) În revista Națională de Drept nr. 3 din 2010 p. 57-67, pg. 57.
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/7.Analiza%20juridico_penala%20a%20infracțiunilor%20privind%20răspândirea%20informațiilor%20care%20se%20refera%20la%20obiectele%20de%20proprietate%20industrială.pdf

În cel de-al doilea rând, acțiunea de recrutare și însăși angajarea mercenarului pot fi realizate de către una și aceeași persoană sau de către persoane diferite.

Considerăm că, în ipoteza în care recrutarea și angajarea se realizează de către persoane diferite, pentru calificarea infracțiunii nu are importanță dacă aceste persoane se cunosc, au o anumită înțelegere sau dacă recrutorul are o asemenea împuternicire de la o autoritate a statului parte la conflict.

Totodată, scopul angajatorului și a recrutorului nu întotdeauna poate coincide. Cu alte cuvinte, spre deosebire de angajator, în cazul recrutorului scopul acestuia nu poate fi întotdeauna răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori violarea integrității teritoriale a statului.

Scopul recrutorului poate fi, de exemplu, obținerea de pe urma activității de recrutare a unui avantaj material, personal sau de altă natură. De asemenea, recrutorul poate acționa din motive ideologice, religioase etc.

Și nu în ultimul rând, din momentul recrutării și respectiv exprimării acordului de a participa la conflictul armat, și nemijlocita angajare și participare, poate trece o perioadă nedeterminată de timp. Astfel, condițiile discutate la etapa de recrutare, pot să nu mai coincidă cu cele de la etapa de angajare.

În Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, Cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr.37 din 22.11.2004 se definește noțiunea de “recrutare”. Astfel, potrivit pct.3.1 al actului menționat: “Recrutarea în scopul traficului de ființe umane presupune atragerea persoanelor prin selecționare într-o anumită activitate determinată de scopurile stipulate în art.165 și art.206 CP. La recrutare nu are importanță împrejurările în care a avut loc recrutarea: în locurile de odihnă, prin rețele neconvenționale, prin oferirea locurilor de muncă sau studii, prin încheierea unei căsătorii fictive etc. Mijloacele de recrutare pot fi efectuate prin constrângere, răpire, înșelăciune parțială sau totală etc.”⁴⁷ Considerăm că această noțiune poate fi extinsă și aplicată și în cazul recrutării în sensul art.141 CP RM.

În contextul celor menționate, considerăm important să se facă deosebirea între acțiunea de angajare și acțiunea de recrutare reieșind din următoarele considerente: 1). În primul rând, sensul semantic al acestor două noțiuni este diferit: prin angajare se înțelege acțiunea de tocmită (a se tocmită) asupra unui lucru, serviciu etc., prin recrutare se înțelege acțiunea de a atrage pe cineva pentru o anumită activitate. 2). Recrutarea nu întotdeauna poate fi precedată de angajare (de exemplu atunci când persoana recrutată nu este de acord); 3). În sens opus, angajarea de regulă are loc în urma recrutării; 3). Nu este obligatoriu ca recrutorul și angajatorul să fie una și aceeași persoană, așa cum nu este obligatoriu ca acestea să urmărească același scop; 4). Angajatorul întotdeauna va avea ca scop răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale a statului sau violarea integrității teritoriale a

⁴⁷ Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, Cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr.37 din 22.11.2004

acestui; 5). Recrutorul poate fi angajat de către angajator, ca să efectueze activități de recrutare a mercenarilor. Scopul recruturului ar putea fi obținerea mijloacelor financiare sau alte beneficii pentru sine sau pentru altă persoană. Important pentru calificare în sensul recrutării este faptul că recrutorul știe și înțelege care este scopul recrutării persoanelor: „pentru a participa la conflictul armat, acțiuni militare sau alte acțiuni violente orientate spre răsturnarea sau subminarea orândurii constituționale a statului sau violarea integrității teritoriale a acestuia,.. În condițiile în care, de exemplu, recruturului i se comunică să recruteze anumite persoane invocându-i acestuia că persoanele urmează să participe într-o misiune de asigurare a păcii într-un anumit teritoriu, sau pentru efectuarea unor munci sezoniere, iar ulterior, fără implicarea recruturului acestea au fost angajate în calitate de mercenar, acțiunile recruturului nu pot fi încadrate în norma alin.(2) art. 141 Activitatea mercenarilor; 6). De multe ori, recruturului poate nici să nu cunoască cine este angajatorul real al mercenarilor. 7). Acțiunea de recrutare și angajare pot avea loc concomitent, însă pot fi și delimitate în timp și spațiu. Cu alte cuvinte, recrutarea poate avea loc într-o anumită perioadă de timp și pe un anumit teritoriu, pe când angajarea propriuzisă poate să aibă loc în altă perioadă de timp, în alte circumstanțe și pe un alt teritoriu.⁴⁸

În cadrul cercetării, am ajuns la concluzia că nu se consideră recrutare în ipoteza în care persoana singură vine cu inițiativa de a se angaja în calitate de mercenar pentru îndeplinirea unor anumite misiuni în cadrul desfășurării unui conflict armat, a unor acțiuni militare sau a altor acțiuni violente.

În ipoteza în care recruturului nu discută cu persoana despre faptul unei eventuale participări la conflictul armat, lăsând la discreția persoanei decizia de a participa sau nu la conflict, atestăm una din următoarele două ipoteze de interpretare a situației: 1. Persoana nu se consideră special recrutată, or, persoana singură, în mod conștient a ales să participe la conflictul armat, deși a avut posibilitatea să nu o facă. 2. Poate fi vorba despre „recrutare specială” indirectă în condițiile în care se demonstrează faptul că, recruturului a întreprins totul ce a fost necesar pentru a-i provoca persoanei dorința de a participa la conflictul armat.⁴⁹

Recrutarea are loc atunci când recruturului înaintează o ofertă pe care potențialul mercenar urmează să o accepte. În condițiile în care persoana singură își propune serviciile sale de participare a sa la un conflict armat, iar angajatorul își exprimă acordul, suntem în prezența acțiunii de angajare.

Se evocă faptul că, pentru calificarea infracțiunii în baza alin.(2) art.141 CP RM – Activitatea mercenarilor, nu contează numărul persoanelor recrutate sau angajate și nici statutul social sau profesia acestora. Este de ajuns recrutarea, angajarea măcar a unei singure persoane.

⁴⁸ GRECU R., MACOVEI V. Despre necesitatea incriminării faptei de recrutare a mercenarilor, la alin.(2) art.141 CP RM - Activitatea mercenarilor. În: Revista Științifică Internațională Supremația Dreptului nr. 4 din 2019.

⁴⁹ MACOVEI V. Subiectul infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(1) art. 141 CP RM. În Revista Națională de Drept nr. 3 din 2020;

Dar nu suntem în prezența recrutării ca modalitate de realizare a laturii obiective a infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.141 CP RM în ipoteza în care, deși recrutorul a întreprins măsurile necesare pentru recrutare, persoana nu a acceptat propunerea. Împortant pentru calificare este consumarea acțiunii de recrutare care se realizează doar dacă persoana și-a exprimat acordul.

În sensul respectiv, considerăm că acțiunea de recrutare urmează a fi inclusă în dispozitivul normei de la alin.(2) art.141 CP RM- Activitatea mercenarilor ca modalitate distinctă de realizare a laturii obiective a acestei infracțiuni fiind precedată de angajare și respectiv celelalte modalități.

În contextul analizei laturii obiective atât a variantei tip a infracțiunii de la alin.(1) cât și în cazul celei de la alin.(2) art. 141 CP RM au fost studiate un șir de spețe din practica judiciară cu reliefa în unele cazuri a problemelor de calificare.

În condițiile angajării și instruirii persoanelor pentru participare la un conflict armat, acțiuni militare sau alte acțiuni violente, care se vor desfășura în viitor acțiunile făptuitorilor urmează a fi calificate ca pregătire a infracțiunii sau tentativă la infracțiune prevăzută la alin. (2) art. 141 CP RM, în condițiile în care, conflictul armat nu a mai avut loc din motive independente de voința făptuitorilor. În contextul dat, reiterăm faptul că, infracțiunea de activitatea mercenarilor este formală. Deci, pentru calificare contează faptul că făptuitorul a întreprins toate acțiunile dependente de acesta pentru ca infracțiunea imputată să aibă loc.

Totodată, nu putem să nu admitem ipoteza recrutării și instruirii mercenarilor până la începerea nemijlocită a conflictului armat. Or, norma de la alin.(2) art.141 CP RM nu condiționează în nici un fel faptul că conflictul armat trebuie să fie în curs de desfășurare.

S-a ajuns la concluzia că momentul consumării infracțiunii de activitatea mercenarilor sub forma instruirii mercenarilor se consideră momentul întreprinderii oricăror acțiuni îndreptate spre transmiterea unor cunoștințe, cultivarea unor abilități, îndeletniciri mercenarului care urmează să le folosească în cadrul conflictului armat, acțiuni militare sau alte acțiuni violente.

În ceea ce privește modalitatea de realizare a laturii obiective a infracțiunii de activitatea mercenarilor exprimată prin fapta de altă asigurare a mercenarilor, în opinia noastră, legiuitorul lasă pe bună dreptate această listă deschisă, întrucât pare imposibil să enumerăm metode specifice de sprijin material pentru un mercenar.

Atragem atenția asupra faptului că pentru calificarea infracțiunii conform indicilor acțiunii de altă asigurare, nu se cere ca făptuitorul să posede careva surse și cu atât mai mult nu este necesar să se demonstreze faptul că făptuitorul dispune de acestea. De exemplu, în ipoteza livrării armamentului, munițiilor, echipamentului, produselor alimentare, etc., transportatorul acestora, dacă cunoaște că acestea urmează să fie utilizate de mercenari în conflictul armat sau în acțiuni militare ori alte acțiuni violente, și este de accord cu livrarea acestora la destinație, atunci acțiunile lui cad sub incidența

noțiunii de altă asigurare conform art.141 CP RM. Mai mult, prin faptul că legiuitorul a reglementat noțiunea de „altă asigurare” s-a acordat posibilitatea încadrării juridice a tuturor formelor de asigurare, reglementarea exhaustivă fiind imposibilă.

A fost analizată și comparată noțiunea de mercenar prevăzută la art. 130 CP RM cu prevederile dispoziției alin.(2) art. 141 CP RM. Astfel, a fost evidențiat aspectul lacunar al normei de la alin.(2) art.141 CP RM în sensul lipsei modalității de realizare a laturii obiective „recrutarea”.

S-au adus argumente în favoarea ideii că activitatea mercenarilor în varianta tip de la alin.(2) art. 141 CP RM, poate fi săvârșită cu utilizarea situației de serviciu. Considerăm că utilizarea de către o persoană a situației de serviciu înseamnă comiterea mercenariatului în legătură cu poziția oficială sau statutul pe care-l deține.

S-a argumentat necesitatea completării art. 141 CP RM varianta în formă agravată alin.(3) a acțiunilor săvârșite la alin.(2) art.141 CP RM săvârșite de: de o persoană publică, inclusiv persoana publică cu statut special, persona cu funcții de demnitate publică, persoană publică străină sau funcționar internațional cu folosirea situației de serviciu⁵⁰; persoană fizică cu utilizarea situației de serviciu; cu atragerea minorilor; de către două sau mai multe persoane; în interesul unui grup criminal organizat sau organizație criminală.

În încercarea de a defini noțiunea de folosire a situației de serviciu în sensul art. 141 CP RM, am constata că doctrina autohtonă face referire la acest aspect înaintînd opinii cu care suntem întru totul de acord. De exemplu, o noțiune scurtă, clară și cuprinzătoare propune profesorul V. Cușnir potrivit căruia: „Folosirea situației de serviciu presupune aplicarea acesteia anume la săvârșirea de acte infracționale”.⁵¹

Totodată, s-au adus argumente în necesitatea completării art. 141 CP RM; activitatea mercenarilor cu: alin.(4) avînd următorul conținut: „(4) Persoanei care a comis activități de mercenariat i se poate aplica pedeapsa penală minimă, prevăzută, dacă aceasta *a încetat să ia parte la un conflict armat, la acte militare sau violente, a raportat participarea sa într-un conflict, a preîntîmpinat autoritățile despre faptele respective și prin aceasta au contribuit activ la contracararea sau descoperirea infracțiunilor referitoare la activitatea mercenarilor și dacă acțiunile sale nu constituie o altă componentă de infracțiune.*” și alin.(5) “Persoana care a participat la acțiunile prevăzute la alin. (2) se liberează de răspundere penală dacă ea, prin anunțarea la timp a autorităților sau prin alt mijloc, a contribuit activ la preîntîmpinarea folosirii mercenarilor în conflictul armat, acțiuni militare sau alte acțiuni violente, și dacă acțiunile sale nu constituie o altă componentă de infracțiune.”

⁵⁰ MACOVEI V. Despre necesitatea sporirii răspunderii penale pentru infracțiunea de activitate a mercenarilor precizați la art. 141, alin. (2) Cod Penal al Republicii Moldova. P. 564 în: *Teoria și practica administrativă publice 2018*

⁵¹ CUȘNIR V. Note de curs particularitățile calificării infracțiunilor economice (Ciclul II). USEM, Chișinău 2013 p. 31.

În contextul liberării de răspundere penală a subiectului infracțiunii prevăzute la art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor, s-a înaintat opinia autorului referitor la posibilitatea amnistierii mercenarului sau persoanei subiect al variantei tip a infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(2) art. 141 CP RM. Potrivit doctrinei: “Aplicarea amnistiei față de persoanele care au comis anumite categorii de infracțiuni, cu excepția celor prevăzute expres la art.107 alin.(3), este totalmente la latitudinea legiuitorului. Actul concret de amnistie se adoptă, fără îndoială, întru realizarea principiului umanismului, dar și pornind de la orientarea strategică și realizarea tactică a politicii penale a statului la momentul istoric respectiv. Este unanim recunoscut că, prin prisma incidenței sale, amnistia are întotdeauna un caracter real (obiectiv) și operează, de regulă, *in rem* pentru anumite fapte penale, fără a se lua în considerare persoana făptuitorilor.”⁵²

Se invocă opinia că deși infracțiunea de activitatea mercenarilor nu se regăsește la art. 107 alin.(3) CP RM – Amnistia, fiind o infracțiune gravă, subiectul acestei infracțiuni nu ar trebui să beneficieze de aceasta. Or, potrivit doctrinei R. Grecu: „Nimeni și nimic nu poate obliga legiuitorul să amnistieze prin legea concretă persoanele care au comis infracțiuni de la grave și până la excepțional de grave, ce au avut o rezonanță publică puternică și care influențează, în modul cel mai negativ, evoluția stării și structurii criminalității la etapa respectivă. Este o practică consacrată, remarcată de specialiștii penaliști: „Fiind un act uman, amnistia nu se răspândește, de regulă, asupra persoanelor care au săvârșit infracțiuni grave, deosebit de grave și excepțional de grave. Faptul în cauză, ca și prevederile de la art.107 alin.(3) CP RM, nu afectează nici cât de puțin principiul umanismului. [...] Principiul invocat are incidență, în primul rând, asupra victimei și presupune ocrotirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, restabilirea dreptății și respectarea echității sociale”⁵³

În Capitolul 4. Analiza incriminării infracțiunii de activitatea mercenarilor - aspect comparativ am efectuat o analiză a infracțiunii de activitate a mercenarilor în drept penal comparat, evidențiind totodată trăsăturile caracteristice doar pentru legea penală a unor state cât și am evidențiat și criteriile asemănătoare a acestora cu legea penală a Republicii Moldova referitor la incriminarea activității mercenarilor.

Efectuând o analiză a reglementărilor de drept penal în diverse țări ale sistemului de drept general și continental, unii autori concluzionează că mercenariatul este recunoscut ca infracțiune aparte în mai multe țări. Cu toate acestea, legislația penală a statelor respective conține diferențe atât

⁵² GRECU R. Despre natura juridică și reperatele umaniste ale amnistiei și grațierii. În: Analele Științifice ale Universității de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”. Volumul 2, Ediția II-a, Chișinău: USPEE „Constantin Stere” (F.E.P. „Tipografia Centrală”), 2014, p.13-19. ISSN 1857-4858 15

⁵³ Ibidem

în definirea mercenarului, cât și în reglementarea componenței infracțiunii mercenariatului și, nu în ultimul rând, în înțelegerea obiectului juridic al acestei infracțiuni.⁵⁴

Analiza normelor respective din dreptul penal al unor țări din Europa și din legislația Statele Unite ale Americii ce reglementează răspunderea penală a mercenarilor arată că, la moment, cu excepția Republicii Polone, acestea nu stipulează, de cele mai multe ori, normele din legislația națională referitoare la răspunderea pentru activitatea de mercenariat în strictă conformitate cu formulările din dreptul internațional. Dreptul internațional prevede răspunderea pentru infracțiunea de serviciu militar ilegal într-o țară străină, recrutarea și intrarea în acest serviciu în anumite condiții, în funcție de norma națională, de regulă, caracterizată de specificul reglementării sale.

Convenția internațională cu privire la lupta contra recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor, adoptată la New York la 04 decembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 28 februarie 2006 și Protocolul adițional la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949 privind protecția victimelor conflictelor armate internaționale, din 8 iunie 1977 care prevede la articolul 47 că: „Prin termenul mercenar se înțelege orice persoană: (a) care este special recrutată în țară sau în străinătate pentru a lupta într-un conflict armat; (b) care, în fapt, ia parte la ostilități; (c) care ia parte la ostilități în special în vederea obținerii unui avantaj personal și căreia îi este efectiv promisă, de către o parte la conflict sau în numele ei, o remunerație superioară aceleia promise sau plătite combatanților având un grad și o funcție analoage în forțele armate ale acestei părți; (d) care nu este nici resortisant al unei părți la conflict și nici rezident al teritoriului controlat de o parte la conflict; (e) care nu este membru al forțelor armate ale unei părți la conflict și (f) care nu a fost trimisă de către un stat, altul decât o parte la conflict, în misiune oficială ca membru al forțelor armate ale statului respectiv”.

După cum vedem, formularea respectivă nu exclude, ci dimpotrivă - prevede posibilitatea urmării penale a mercenarilor și a persoanelor care au organizat acțiuni mercenare în baza normelor din legislația națională.

Respectiv persoanele sunt trase la răspundere penală conform legislației existente în mai multe state, în primul rând, pentru participarea lor ca mercenari în conflict armat, la acțiuni militare sau pentru recrutarea de mercenari. Pe de altă parte, nu se atestă prea des incriminarea unor asemenea fapte, cum ar fi instruirea, finanțarea mercenarilor și utilizarea lor în conflictele armate sau ostilități. Explicația plauzibilă rezidă, probabil, în dificultatea de a dovedi scopul urmărit de mercenari prin participare la ostilități. După cum s-a menționat, acesta este, de regulă, stipulat legal și constă în subminarea orânduirii constituționale sau integrității teritoriale a statului. În realitate, practica denotă că, făptașii adesea se referă la ghidarea lor în asemenea activități de principii religioase și ideologice.

⁵⁴ БОБОТОВ СВ., ВАСИЛЬЕВ Д.И. Французская модель правового государства // Советское государство и право. 1990. № 11. С. 105-112.

În lipsa probelor contrarii, tragerea la răspundere penală pentru activitatea de mercenariat devine imposibilă pe motivul absenței scopului așa, cum este acesta formulat, de regulă, în legislația penală a mai multe state.

Instituțiile de ocrotire a ordinii de drept a mai multor state membre CSI au la dispoziție reglementări destul de complexe ale infracțiunii de activitate a mercenarilor, fapt ce le permite aducerea făptuitorilor în justiție, în conformitate cu prevederile legislației penale naționale.

Analiza reglementărilor juridico-penale a activității de mercenariat în legislația penală a statelor CSI motivează concluzia că, în legea penală a Republicii Moldova, se pot eventual prelua asemenea reglementări, precum incriminarea activității mercenarilor în forme agravate așa cum este, de exemplu, stipulat în legislația Federației Ruse - săvârșirea de către o persoană cu funcție de răspundere sau cu folosirea situației de serviciu, recrutarea minorilor și în legea penală a Republicii Kârgâzstan - săvârșirea infracțiunii de două sau mai multe persoane cu acord prealabil, în interesul unui grup criminal organizat sau a unei organizații criminale.

Suntem de accord cu opinia savantului T. Popovici care opinează că: „Republica Moldova, fiind un stat relativ tânăr, funcționează legi destul de moderne, mai rămânând pe alocuri a le armoniza cu unele rigori ale tratatelor, convențiilor și altor acte internaționale la care RM este parte”.⁵⁵ În condițiile celor menționate supra, reiterăm și necesitatea preluării unor exemple de reglementare eficientă referitoare la mercenariat din legislația altor state, ce ar permite perfecționarea cadrului legal național de incriminare a activității mercenarilor.

⁵⁵ POPOVICI T. Tradiții decente pentru tinerii juriști la 65 de ani ai Universității de Stat. În Revista Națională de Drept nr. 6-7, 2011.pg 8-9. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Traditii%20decente%20126_127.pdf

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În urma investigației întreprinse a temei prezentei lucrări au fost obținute următoarele rezultate:

1. Cercetarea conceptelor și tezelor doctrinare existente în literatura de specialitate din țară și de peste hotare, care au constituit un suport teoretic apreciabil în definirea noțiunilor de mercenar și de activitatea mercenarilor;
2. Analiza complexă teoretico-practică a elementelor constitutive ale componentelor infracțiunilor prevăzute la art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor;
3. Definirea clară a modalităților normative de săvârșire a faptelor infracționale prevăzute la art.141 CP RM, precum participarea mercenarului la conflictul armat, acțiuni militare sau acțiuni violente; angajarea, instruirea, finanțarea sau altă asigurare a mercenarilor și folosirea lor într-un conflict armat, în acțiuni militare sau în alte acțiuni violente orientate spre răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori violarea integrității teritoriale a statului;
4. Stabilirea momentului de consumare a infracțiunilor prevăzute la art.141 CP RM;
5. Cercetarea practicii judiciare naționale în domeniul tragerii la răspundere penală pentru activitatea mercenarilor cu identificarea opțiunilor de interpretare a legii penale în cauze concrete și analiza soluțiilor judiciare a situațiilor controversate ce apar în procesul aplicării normelor prevăzute la art.141 CP RM Activitatea mercenarilor;
6. Determinarea caracteristicilor definiției ale mercenarului în calitate de subiect al variantei tip a infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(1) art. 141 CP RM prin apel la reglementările internaționale în domeniu și ale subiectului variantei tip a infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzute la alin.(2) art. 141 CP RM;
7. Identificarea unor curenți de reglementare normativă a infracțiunii prevăzute la art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor;
8. Formularea propunerilor *de lege ferenda* pentru modificarea și completarea prevederilor de la art. 141 CP RM în scopul perfecționării în continuare a conținutului cadrului normativ în materia cercetată.

Analiza accepțiunilor și tezelor doctrinare atât naționale cât și din alte state a condus la formularea următoarelor **concluzii**:

- La etapa actuală în doctrina autohtonă nu există o lucrare cu caracter monografic care ar avea drept obiect de studiu caracteristica juridico-penală a infracțiunilor prevăzute la art.141 CP RM Activitatea mercenarilor;

- Tratarea doctrinară a obiectului juridic al infracțiunilor de activitatea mercenarilor este un subiect teoretic complex cu implicații practice concrete. Uniformizarea interpretărilor teoretice este

pe măsură să contribuie aplicării corecte a normei respective în practica judiciară a statelor care se confruntă cu fenomenul mercenariatului, combaterea căruia presupune în cea mai mare măsură conjugarea eforturilor în baza unor abordări teoretico-practice comune;

- Obiectul juridic al infracțiunii de activitatea mercenarilor în varianta tip a infracțiunii de la alin.(1) art. 141 CP RM îl constituie neadmiterea participării persoanei în calitate de mercenar la conflictul armat, acțiuni militare sau alte acțiuni violente;

- Latura obiectivă a infracțiunii de activitate a mercenarilor prevăzută la alin. (1) art. 141 CP RM include următoarele două semne: 1) fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunea de participare a mercenarului într-un conflict armat, la acțiuni militare sau la alte acțiuni violente; 2) timpul săvârșirii infracțiunii, și anume - timpul conflictului armat, al acțiunilor militare sau al săvârșirii altor acțiuni violente;

- Infracțiunea examinată este formală, ea se consideră consumată din momentul participării mercenarului într-un conflict armat, la acțiuni militare sau la alte acțiuni violente;

- Participarea într-un conflict armat, la acțiuni militare sau la alte acțiuni violente nu poate să absoarbă: participarea la activitatea unei formațiuni paramilitare neprevăzute de legislația Republicii Moldova; participarea la activitatea unei bande armate; participarea activă la dezordini în masa; participarea la rebeliunea armată etc. În asemenea cazuri, este necesară aplicarea suplimentară a art.282 - Organizarea unei formațiuni paramilitare ilegale sau participarea la ea; 283- Banditismul; alin. (1) art.285-Dezordini în masă; art. 340 – Rebeliunea armată sau altele din Codul penal;

- Aplicarea armei în procesul săvârșirii altor infracțiuni de către mercenari în cadrul participării într-un conflict armat la acțiuni militare sau la alte acțiuni violente, depășește cadrul de incriminare al infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.141 CP RM. Aceasta presupune calificare suplimentară conform altor norme corespunzătoare din Codul penal (de exemplu lit. g) alin.(2) art.164; lit. f) alin.(2) art.166 sau altele);

- Subiectul infracțiunii de activitatea mercenarului este persoana fizică responsabilă care a atins vârsta de 16 ani.

Pe lângă responsabilitate și vârstă, persoana urmează să întrunească caracteristicile atribuite unui mercenar prin actele internaționale și prevederile CP al RM invocate anterior, și anume:

- să fie special recrutat în țară sau peste hotare;
- să participe la conflictul armat, acțiuni militare sau alte acțiuni violente;
- să urmărească scopul de a obține un avantaj personal sau remunerare promisă;
- să nu fie nici cetățean al părții la conflict;
- să nu fie nici rezident pe teritoriul controlat de o parte la conflict;
- să nu fie nici membru al forțelor armate ale unei părți la conflict;

- să nu fi fost trimis de către un stat, altul decât partea la conflict, în misiune oficială ca membru al forțelor armate ale statului respectiv.

- Latura subiectivă a infracțiunii de activitatea mercenarilor se realizează cu vinovăție exprimată doar în intenție directă.

- Scopul urmărit de făptuitorii infracțiunii de activitatea mercenarului este cel de a obține un avantaj personal sau o remunerare promisă. Menționăm că, deși în activitatea sa mercenarul poate fi ghidat și de alte obiective, scopul obținerii unui avantaj personal sau a unei remunerări promise de către o parte la conflict sau în numele acesteia este cel definitoriu și el întotdeauna urmează a fi identificat și probat în complexul factorilor determinați subiectivi ai comportamentului infracțional al mercenarului. Motivele săvârșirii infracțiunii analizate pot fi cele mai diverse: necesități materiale, porniri egoiste, motive ideologice, religioase ș.a;

- Forma actuală a definiției mercenarului încadrează doar persoana care a fost special recrutată în țară sau în străinătate pentru a participa la un conflict armat. În contextul respectiv, considerăm că rămân în afara cadrului penal persoanele care în mod individual, pe cont propriu se înrolează în trupele de mercenari, fără a fi recrutate de către cineva;

- La etapa actuală atât doctrina constituțională cât și doctrina penală nu interpretează sensul sintagmei „subminare sau răsturnare a orânduirii constituționale”, fapt ce poate crea dificultăți în procesul aplicării art.141 CP RM și care a motivat încercarea de a interpreta în teză sintagma respectivă;

- S-a relevat conturarea unui vid legislativ ce ține de calificarea faptei persoanei care singură se adresează companiilor/trupelor militare pentru a fi înrolată de partea acestora în scopul participării la conflictul armat, nefiind recrutată în mod special. În această ipoteză planează riscul de a nu putea fi trase la răspundere penală persoanele respective, decât pentru săvârșirea unor alte infracțiuni în cadrul participării acestora la conflictul armat, alte acțiuni militare sau la alte acțiuni violente;

- Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la cea de a doua variantă tip a infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(2) art.141 CP RM îl formează relațiile sociale cu privire la neadmiterea asigurării în orice mod a activității mercenarilor sau a folosirii lor în acțiuni violente orientate spre răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori spre violarea integrității teritoriale a statului;

- În prezența modalității de finanțare a mercenarilor obiectul material sau imaterial al infracțiunii specificate la alin.(2) art.141 CP RM îl reprezintă bunurile de orice natură dobândite prin orice mijloc sau serviciile financiare (în prezența modalității de finanțare a mercenarilor);

- Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.141 CP RM se manifestă prin 5 modalități normative alternative de realizare a laturii obiective a infracțiunii: angajarea mercenarilor;

instruirea mercenarilor; finanțarea mercenarilor; altă asigurare a mercenarilor; folosirea mercenarilor, interpretate detaliat în conținutul lucrării;

- Datorită specificului său, infracțiunea de la art. 141 CP RM nu are victimă;

- Infracțiunea de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(2) art. 141 CP RM se realizează doar cu intenție directă;

- Scopul este un semn secundar obligatoriu al laturii subiective a infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.141 CP RM, norma stipulând expres scopul răsturnării sau subminării orânduirii constituționale ori violării integrității teritoriale a statului. Dacă lipsește acest scop, fapta nu poate fi calificată conform alin.(2) art. 141 CP RM. Motivele făptuitorului constau în năzuința făptuitorului de a înlesni activitatea mercenarilor sau năzuința făptuitorului de a transmite mercenarului experiența criminală acumulată ș.a.

- La etapa actuală norma de la alin.(2) art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor nu reglementează recrutarea ca modalitate de realizare a laturii obiective a acestei variante tip a infracțiunii, acest compartiment fiind detaliat argumentat în cadrul cercetării.

- În varianta actuală norma de la alin.(2) art.141 nu se incriminează ca forme agravate a acțiunilor de recrutare, angajare, instruire, finanțare sau altă asigurare a mercenarilor în prezența unor asemenea calității speciale ale subiectului, cum ar fi: persoana cu funcție de răspundere, persoana publică, persoana cu funcție de demnitate publică, persoana publică străină și funcționarul internațional cu folosirea situației de serviciu sau săvârșirea infracțiunii în cauză de către două sau mai multe persoane, în interesul unui grup criminal organizat sau organizației criminală, ori cu atragerea minorilor.

În principiu, deși recunoaștem că orice sistem juridic are propriile sale caracteristici care uneori nu permit preluarea completă a dispozițiilor dreptului internațional, considerăm necesar efortul conjugat al statelor în scopul apropierii cât mai strânse a normelor legislației penale ce prevede răspunderea pentru mercenariat. Această necesitate este dictată de condițiile globalizării infracționalității în general, de caracterul transnațional al infracțiunii analizate în special și de pericolul social sporit, pe care-l prezintă ea atât pentru fiecare stat în parte, cât și pentru comunitatea statelor civilizate, care aspiră spre o pace mondială și un sistem internațional de relații interstatale bazate pe solidaritate și ajutorare reciprocă.

În vederea excluderii caracterului lacunar al art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor precum și în scopul îmbunătățirii cadrului de incriminare al acestei infracțiuni au fost **formulate următoarele recomandări:**

1. Completarea normei de la alin. (2) art.141 CP RM înainte de cuvântul „angajarea”, cu cuvântul „recrutarea”, formulând norma, după cum urmează: „Recrutarea, angajarea, instruirea,

finanțarea sau altă asigurare a mercenarilor, precum și folosirea lor într-un conflict armat, în acțiuni militare sau în alte acțiuni violente orientate spre răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori violarea integrității teritoriale a statului”.

2. Completarea art.141 CP RM cu alin. (3) având următorul conținut: „Acțiunile indicate la alin.(2) al prezentului articol săvârșite:

a) cu folosirea situației de serviciu;

b) de o persoană cu funcție de răspundere, persoană publică, inclusiv persoana publică cu statut special, persoana cu funcții de demnitate publică, persoană publică străină sau funcționar internațional;

c) cu atragerea minorilor;

d) de către două sau mai multe persoane prin înțelegere prealabilă;

e) în interesul unui grup criminal organizat sau organizație criminală

se pedepsesc cu închisoarea de la 16 până la 20 ani. (în condițiile publicării până la susținere a modificării conform proiectului de lege, sancțiunea de la alin.(2) de la 10 la 15 ani);

3. Completarea art.141 CP RM Activitatea mercenarilor cu alin.(4) având următorul conținut: „(4) Persoanei care a comis activități de mercenariat i se poate aplica pedeapsa penale minimă, prevăzută, dacă aceasta *a încetat să ia parte la un conflict armat, la acte militare sau violente, a raportat participarea sa într-un conflict*, a preîntâmpinat autoritățile despre faptele respective și prin aceasta au contribuit activ la *contracararea sau descoperirea infracțiunilor referitoare la activitatea mercenarilor* și dacă acțiunile sale nu constituie o altă componentă de infracțiune.

4. Completarea art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor cu alin.(5) având următorul conținut: „Persoana care a participat la acțiunile prevăzute la alin. (2) se liberează de răspundere penală dacă ea, prin anunțarea la timp a autorităților sau prin alt mijloc, a contribuit activ la preîntâmpinarea folosirii mercenarilor în conflictul armat, acțiuni militare sau alte acțiuni violente, și dacă acțiunile sale nu constituie o altă componentă de infracțiune.”

Avantajele implementării recomandărilor înaintate în prezenta lucrare se vor exprima în:

1. Formularea suportului normativ-teoretic necesar interpretării corecte a normelor de la art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor;

2. Perfecționarea în continuare a cadrului normativ de incriminare a faptei de activitatea mercenarilor.

3. Înlésnirea procesului de aplicare prevederilor a art. 141 CP RM activitatea mercenarilor;

4. Optimizarea realizării scopului pedepsei penale prin agravarea răspunderii pentru activitatea mercearilor prevăzută la alin.(2) art. 141 CP RM săvârșită de către un subiect special; cu atragerea minorilor; de două sau mai multe persoane; în interesul unui grup criminal organizat sau orgnizație criminală.

Planul cercetărilor de perspectivă la tema lucrării:

1. Analiza paradigmei de interferențiere a infracțiunii de activitatea mercenarilor cu unele infracțiuni contra securității publice și ordinii publice;
2. Identificarea naturii juridice a activității companiilor militare private desfășurate în scopul recrutării, angajării, instruirii, finanțării sau altă asigurare a mercenarilor, precum și folosirea lor într-un conflict armat, în acțiuni militare sau în alte acțiuni violente orientate spre răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori violarea integrității teritoriale a statului;
3. Cercetarea amplă a legislației în domeniu a statelor care nu incriminează activitatea mercenarilor.

Bibliografie

1. ARSENI Al. Drept Constitutional și instituții politice: Tratat: [în vol.]/ Alexandru Arseni. – Ed. A 2-a, rev. -Chișinău: CEP USM, 2019 -. Vol.I – ISBN 978-9975-149-40-2, 273 p., p.233.
2. AVORNIC GH., GRECU R. Opera juridică a lui Constantin Stere-tezaur științific nevalorificat. În: Revista Națională de Drept nr. 6, 2015, p 5-10. p. 6
3. BARBĂNEAGRĂ A., GAMURARI V. Crimele de război. Chișinău, 2008, Tipografia Reclama SA, 500 p. ISBN 978-9975-9650-6-40.
4. BORODAC. A. Manual de drept penal partea specială. Tipografia Centrală. Chișinău 2004. 622 p.
5. BOTEZATU I., O. RADIONOVA. Despre practica aplicării de către instanțele judecătorești a alin.(1) art.141 din Codul penal al Republicii Moldova, care prevede răspunderea pentru activitatea mercenarilor. Publicat în: Актуальные научные исследования в современном мире выпуск 6(26) Часть 6 Июнь 2017 г. сборник научных трудов. P. 5-10.
6. BRÎNZA S., ULIANOVSKI X., STATI V. și al. Drept penal. Vol.II. Chișinău: Cartier Juridic, 2005. 804 p. În versiune online: <http://drept.usm.md/public/files/Dreptpenalspecialf2f52.pdf>
7. BRÎNZA, S., STATI.V., Drept Penal Partea Specială vol.I 1062 p. Chișinău 2011. Tipografia Centrală
8. BRÎNZA, S., STATI.V. Tratat de drept penal Partea specială vol. I. Chișinău 2015. Tipografia Centrală.
9. CAUIA A. Reglementarea juridică a statutului de mercenar în cadrul conflictului armat. În: Edificarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene. Materialele Conferinței științifice internaționale anuale a tinerilor cercetători. Ediția a II-a, 28 martie 2008. Chișinău: Institutul de Istorie, Stat și Drept al AȘM, 2009, p.100.
10. CAUIA A. Calificarea juridică a participanților în cadrul conflictului armat din estul Ucrainei. În Revista Studii juridice Universitare nr. 3-4 din 2014. ULIM. P. 34 disponibil <https://ulim.md/sju/wp-content/uploads/SJU-3-4-2014.pdf>;
11. CODUL PENAL al Republicii Moldova. Comentariu / Sub red. lui A. Barbăneagră. Chișinău: ARC, 2003. 836 pag.; Barbăneagră A., Berliba V., Gurschi C. și alții. Codul penal comentat și adnotat. Chișinău: Cartier Juridic, 2005. 656 pag;
12. CONSTITUȚIA Republicii Moldova, Comentariu. Editura Arc 2012 [.http://www.constcourt.md/public/files/file/informatie_utilitaComentariu_Constitutie.pdf](http://www.constcourt.md/public/files/file/informatie_utilitaComentariu_Constitutie.pdf);
13. CUȘNIR V. Note de curs particularitățile calificării infracțiunilor economice (Ciclul II). USEM, Chișinău 2013;
14. CUȘNIR V. Reflecții privind regimul juridic al măsurilor speciale de investigații pentru colectarea de informații despre posibile evenimente și/sau acțiuni ce ar putea pune în pericol securitatea statului. În: Materialele Conferinței științifico-practică națională «Mandatul de securitate: probleme actuale de interpretare, legislație și practică», 2020, Chișinău. ISBN 978-9975-56-783-1. p. 19
15. CUȘNIR V. Sancționarea finanțării terorismului: cadrul juridic internațional și național. În Materialele Conferinței "Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări" Chișinău, Moldova, 18 mai 2017 P.40;
16. GHEORGHITĂ, M. Tratat de metodică criminalistică. Chișinău, CEP USM 2015-532 p. ISBN 978-9975-71-606-2;
17. GRECU R. Despre natura juridică și reperatele umaniste ale amnistiei și grațierii. În: Analele Științifice ale Universității de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”. Volumul 2, Ediția II-a, Chișinău: USPEE „Constantin Stere” (F.E.P. „Tipografia Centrală”), 2014, p.13-19. ISSN 1857-4858 15;
18. GRECU R. Evoluția istorică a noțiunii și definiției politicii penale. În Revista Națională de drept nr. 7-9 din 2018.

19. GRECU R. Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului - vector al politicii penale în era globalizării. În: Statul și dreptul între tradiție și modernitate. Materialele conferinței naționale cu participare internațională. P. 30-37. ISBN 978-9975-108-77-5.
20. GRECU R. COPTILEȚ V. Contribuția lui Constantin Stere la modernizarea Instituțiilor Naționale. Antreproiect de Constituție. În: Revista Națională de Drept nr. 6, 2015. p. 19.
21. GRECU R., MACOVEI, V. Latura obiectivă a infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(1) art. 141 CP RM. În Revista Națională de Drept nr.3 din 2020;
22. GRECU R., MACOVEI, V. Despre necesitatea incriminării faptei de recrutare a mercenarilor, la alin.(2) art.141 CP RM - Activitatea mercenarilor. În: Revista Științifică Internațională Supremația Dreptului nr. 4 din 2019.
23. GUREV.D. Răspunderea penală pentru infracțiunea de răpire a persoanei. Teza de doctor în Drept. Chișinău, USM 2016;
24. IUSTIN. V. Analiza juridico-penală a infracțiunilor privind răspândirea informațiilor care se referă la obiectele de proprietate industrială, precum și însușirea frauduloasă de către un terț a calității de autor sau constrângerea la coautorat (art.1852 alin.(1) C.pen. RM) În revista Națională de Drept nr. 3 din 2010 p. 57-67, pg. 57. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/7.Analiza%20juridico_penala%20a%20infractiunilor%20privind%20raspindirea%20informatiilor%20care%20se%20refera%20la%20obiectele%20de%20proprietate%20industriala.pdf;
25. LEGEA Nr. 223 din 13-10-2005 pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția internațională cu privire la lupta contra recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor, Publicat la: 04-11-2005 în Monitorul Oficial Nr. 145 art. 693. În vigoare pentru RM din 28.02.2006;
26. MACOVEI, V. Forma vinovăției subiectului infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la art. 141 CP RM. În: Preocupări contemporane ale științelor socioumane. Ediția a X-a , 5-6 decembrie 2019, Chișinău. Chișinău, 2019: "Print-Caro" SRL, 2019, pp. 319-329. ISBN 978-9975-3371-7-5.
27. MACOVEI, V. Despre necesitatea sporirii răspunderii penale pentru infracțiunea de activitate a mercenarilor prevăzută la art. 141, alin. (2) Cod Penal al Republicii Moldova. În: Teoria și practica administrării publice. 17 mai 2018, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: Academia de Administrare Publică, 2018, pp. 561-567.
28. MACOVEI, V. Obiectul infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(1) art. 141 CP RM. În Revista Științifică Internațională Supremația Dreptului nr. 1-2 din 2020;
29. MACOVEI, V. Subiectul infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(1) art. 141 CP RM. În Revista Națională de Drept nr. 3 din 2020;
30. MACOVEI, Vera. Latura Subiectivă a infracțiunii prevăzute la alin.(1) art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor. În Revista Științifică Internațională Supremația Dreptului nr. 4 din 2019;
31. ПОВОЦИ Т. Традиции decente pentru tinerii juriști la 65 de ani ai Universității de Stat. În Revista Națională de Drept nr. 6-7, 2011.pg 8-9. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Traditii%20decente%20126_127.pdf
32. БОБОТОВ СВ., ВАСИЛЬЕВ Д.И. Французская модель правового государства // Советское государство и право. 1990. № 11. С. 105-112.
33. БОРТНИК О. Визначення поняття «найманець» в міжнародно-правових актах універсального характеру <https://naub.oa.edu.ua/2011/vyznachennya-ponyattya-najmanets-v-mizhnarodno-pravovyh-aktah-universalnoho-harakteru/>
34. КОРОТКИЙ Ф.В. Наемничество и особенности влияния на него криминальной миграции // Экономико-правовые и духовные проблемы современности. Пятигорск, 2006. С. 132-135(0,2 пл.).
35. КОРОТКИЙ Ф.В. Некоторые вопросы регулирования ответственности за наемничество в международных правовых актах // Актуальные проблемы права: теория и практика: Сб. науч. работ юридического факультета. Вып. 5. Краснодар, 2006. С. 173-180(0,3 п.л.).

36. КУДЕЛКО К. Современное наемничество: буква закона. Mai 2017 disponibil <https://warspot.ru/7256-sovremennoe-naemnichestvo-bukva-zakona>
37. ПОТАПОВ А.А. Ответственность за наемничество: проблемы доктринального толкования ст. 359 УК РФ // Следователь. 2003. №2. С. 6.
38. НАИНЕР А. КОВАЛЕВ С.А. Военные преступления: Геноцид. Террор. Борьба за правосудие. пер. с англ. Богдановского АС. М. Юристы, 2000 -368 с. с. 19

Lista publicațiilor autorului la tema tezei

1. GRECU R., MACOVEI, V. Despre necesitatea incriminării faptei de recrutare a mercenarilor, la alin.(2) art.141 CP RM - Activitatea mercenarilor. În: Revista Științifică Internațională Supremația Dreptului nr. 4 din 2019.
2. GRECU R., MACOVEI, V. Latura obiectivă a infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(1) art. 141 CP RM. În Revista Națională de Drept nr.3 din 2020;
3. MACOVEI, V. Subiectul infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(1) art. 141 CP RM. În Revista Națională de Drept nr. 3 din 2020;
4. MACOVEI, Vera. Latura Subiectivă a infracțiunii prevăzute la alin.(1) art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor. În Revista Științifică Internațională Supremația Dreptului nr. 4 din 2019;
5. MACOVEI, V. Obiectul infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la alin.(1) art. 141 CP RM. În Revista Științifică Internațională Supremația Dreptului nr. 1-2 din 2020;
6. MACOVEI, V. Forma vinovăției subiectului infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la art. 141 CP RM. In: *Preocupări contemporane ale științelor socioumane*. Ediția a X-a , 5-6 decembrie 2019, Chișinău. Chișinău, 2019: "Print-Caro" SRL, 2019, pp. 319-329. ISBN 978-9975-3371-7-5.
7. MACOVEI, V. The form of guilt of the subject of crime by the activity of mercenaries provided in art. 141 PC RM. In: *The contemporary issues of the socio-humanistic sciences*. X, 5-6. 12.2019, Chișinău. Chișinău: Tipografia "Print Caro", 2019, p. 90. ISBN 978-9975-3371-4-4.
8. MACOVEI, V. Despre necesitatea sporirii răspunderii penale pentru infracțiunea de activitate a mercenarilor prevăzută la art. 141, alin. (2) Cod Penal al Republicii Moldova. In: *Teoria și practica administrării publice*. 17 mai 2018, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: Academia de Administrare Publică, 2018, pp. 561-567.

Adnotare

Vera Macovei “Analiza juridico-penală a infracțiunii de activitatea mercenarilor prevăzută la art. 141 CP RM”. Teză de doctor în drept. Școala Doctorală în Drept, Științe Politice și Administrative, USPEE “C. Stere”-ASEM, Chișinău 2020

Structura lucrării: Teza de doctor elaborată cuprinde: Introducere; 4 capitole, concluzii generale și recomandări; bibliografia din 373 titluri; declarația privind asumarea răspunderii; CV-ul autorului.

Domeniul de studiu: Drept penal Partea Specială

Scopul și obiectivele lucrării: Scopul investigației constă în analiza complexă a elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute la art.141 CP RM Activitatea mercenarilor și evaluarea teoretico-practică a conținutului constitutiv al infracțiunilor analizate; în reliefarea situațiilor apărute în practica judiciară în procesul încadrării juridice a faptei infracționale cercetate cu argumentarea unor propuneri de soluționare a acestora și formularea concluziilor și recomandărilor orientate spre aprofundarea conceptualizării teoretico-practice și perfecționarea în continuare a cadrului incriminator în materie de activitatea mercenarilor.

Pentru atingerea scopului propus au fost trasate următoarele obiective: cercetarea conceptelor și tezelor doctrinare existente în literatura de specialitate din țară și de peste hotare referitoare la tema investigației; analiza teoretico-normativă a celor două variante-tip a componentelor de infracțiune prevăzute la art. 141 CP RM Activitatea mercenarilor; aprecierea plenitudinii reglementărilor normative și identificarea imperfecțiunilor existente în normele de incriminare stipulate la art.141 CP RM; analiza cadrului legal de incriminare a infracțiunii de activitatea mercenarilor în legislația altor state; formularea concluziilor și recomandărilor cu titlu *de lege ferenda* destinate optimizării cadrului incriminator în materia cercetată.

Noutatea și originalitatea științifică: Dimensiunea novatorie a tezei este marcată de faptul că aceasta este o primă încercare a unei analize ample și complexe a problemelor teoretico-practice a răspunderii penale pentru infracțiunile prevăzute la art.141 CP RM, în care și-au găsit, în special, expresia: analiza trăsăturilor specifice „mercenarului” ca subiect al infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.141 CP RM; relevarea exactă a scopului activității de mercenariat; argumentarea oportunității completării reglementărilor de la alin.(2) art.141 CP RM cu o încă modalitate normativă de săvârșire a faptei infracționale – „racolarea”; motivarea oportunității completării cadrului normativ de incriminare a infracțiunii analizate cu noi circumstanțe agravante.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării rezidă în faptul că, aceasta constituie un suport științific pentru aprofundarea în continuare a cercetărilor teoretico-practice în domeniul vizat al dreptului penal, formulează propuneri orientate spre perfecționarea cadrului legislativ de incriminare și depășirea situațiilor practice controversate de aplicare a art.141 CP RM.

Annotation

Vera Macovei “Legal-criminal analysis of the crime of mercenary activity provided in art. 141 CP RM”. Doctoral thesis in law. Doctoral School in Law, Political and Administrative Sciences, USPEE “C. Stere ”-ASEM, Chisinau 2020

The structure of the work: The doctoral thesis elaborated includes: Introduction; 4 chapters, general conclusions and recommendations; bibliography of 373 titles; the statement regarding the assumption of responsibility; Author's CV.

Field of study: Criminal law Special part

Purpose and objectives of the work: The purpose of the investigation consists in the complex analysis of the constitutive elements of the crime provided in art.141 CP RM The activity of mercenaries and the theoretical-practical evaluation of the constitutive content of the analyzed crimes; in highlighting the situations that appeared in the judicial practice in the process of legal classification of the investigated criminal act with the argumentation of proposals for their solution and the formulation of conclusions and recommendations aimed at deepening the theoretical-practical conceptualization and further improving the incriminating framework for mercenaries.

In order to achieve the proposed goal, the following objectives were set: researching the existing doctrinal concepts and theses in the literature in the country and abroad related to the topic of investigation; the theoretical-normative analysis of the two standard variants of the crime components provided in art. 141 CP RM Activity of mercenaries; appreciation of the fullness of the normative regulations and identification of the existing imperfections in the incrimination norms stipulated at art.141 CP RM; analysis of the legal framework for criminalizing the activity of mercenaries in the legislation of other states; formulating conclusions and recommendations as a *ferenda law* aimed at optimizing the incriminating framework in the researched matter.

Scientific novelty and originality: The innovative dimension of the thesis is marked by the fact that this is a first attempt at a comprehensive and complex analysis of the theoretical and practical problems of criminal liability for crimes under art.141 CP RM, in which they found, in particular, the expression: analysis of the specific features of the “mercenary” as the subject of the crime provided in paragraph (1) art.141 CP RM; accurate detection of the purpose of the mercenary activity; arguing the opportunity to complete the regulations from paragraph (2) art.141 of the Criminal Code of the Republic of Moldova with another normative way of committing the criminal act - “recruitment”; motivating the opportunity to complete the normative framework for criminalizing the analyzed crime with new aggravating circumstances.

The theoretical importance and appliance value of the work lies in the fact that it is a scientific support for further deepening theoretical and practical research in the field of criminal law, formulates proposals aimed at improving the legislative framework of criminalization and overcoming controversial practical situations of application of art.141 CP RM.

Аннотации

Вера Маковой «Правовой и уголовный анализ преступления корыстной деятельности, предусмотренный ст. 141 СР РМ». Докторская диссертация по праву. Докторская школа права, политических и административных наук, USPEE «С. Stere»-ASEM, Кишинев 2020

Структура статьи: Докторская диссертация включает: Введение; 4 главы, общие выводы и рекомендации; библиография из 371 названия; заявление о принятии на себя ответственности; Резюме автора.

Направление подготовки: Уголовное право. Специальная часть.

Цель и задачи статьи: Цель исследования заключается в комплексном анализе составных элементов преступления, предусмотренного ст. 141 УПК РМ «Деятельность наемников» и теоретико-практической оценке конститутивного содержания анализируемых преступлений; в освещении ситуаций, возникших в судебной практике в процессе юридической классификации расследуемого преступного деяния, с аргументацией предложений по их разрешению и формулированием выводов и рекомендаций, направленных на углубление теоретико-практической концептуализации и дальнейшее совершенствование инкриминирующей основы для наемников.

Для достижения поставленной цели были поставлены следующие задачи: исследование доктринальных концепций и тезисов, существующих в специализированной литературе в стране и за рубежом по теме исследования; теоретико-нормативный анализ двух типовых вариантов составов преступления, предусмотренных ст. 141 КП РМ Деятельность наемников; оценка полноты нормативных положений и выявление имеющихся недостатков в нормах обвинения, предусмотренных статьей 141 УПК РМ; анализ правовой базы криминализации деятельности наемников в законодательстве других государств; формулировка выводов и рекомендаций в виде закона о ферендах, призванного оптимизировать инкриминирующую структуру в исследуемом вопросе.

Научная новизна и оригинальность: Инновационная направленность диссертации отмечена тем, что это первая попытка всестороннего и комплексного анализа теоретико-практических проблем уголовной ответственности за преступления, предусмотренные ст. 141 УПК РМ, в которой установлено: в частности, выражение: анализ особенностей «наемника» как субъекта преступления, предусмотренного частью (1) статьи 141 УПК РМ; точное определение цели наемнической деятельности; обоснование возможности дополнения норм части (2) статьи 141 Уголовного кодекса Республики Молдова другим нормативным способом совершения преступного деяния - «вербовкой»; мотивирование возможности дополнить нормативную базу криминализации анализируемого преступления новыми отягчающими обстоятельствами.

Теоретическая значимость и прикладная ценность статьи состоит в том, что она является научным обоснованием для дальнейшего углубления теоретических и практических исследований в области уголовного права, формулирует предложения, направленные на совершенствование законодательной базы криминализации и преодоление спорных практических ситуаций применения арт.141 КП РМ.

MACOVEI, VERA

**ANALIZA JURIDICO-PENALĂ A INFRAȚIUNII DE ACTIVITATEA
MERCENARILOR PREVĂZUTĂ LA ART. 141 CP RM**

SPECIALITATEA- 554.01 DREPT PENAL ȘI EXECUTIONAL PENAL

Rezumatul tezei de doctor

Aprobat spre tipar: 17.11.2020

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Coli de tipar: ,

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Tirajul 25 ex

Comanda nr.:

ÎS. Firma Editorial Poligrafică Tipografia Centrală
Strada Florilor 1, Chișinău

